ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print) PP:02-30
Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115 June/2017

ڕۆڵی کەناڵە تەلەفیزیۆنییە ئاسمانییەکانی (P.K.K) لە بڵاوکردنەوەی هۆشیاری نەتەوەییدا .

توێژینەوەیەکی مەیدانییە بۆ هەردوو کەناڵی ئاسمانی (STERK.TV) و (RONAHI.TV).

هاوڕێ محمود رسول[1]، ژیلوان عبدالله أحمد[2]

[1]م. ی لە بەشی ڕاگەیاندن،کۆلێژی زانستە مرۆڤایەتیەکان، زانکۆی سلێمانی.

[2]م. ی لە پەیمانگای تەکنیکی دوکان، زانکۆی پۆلیتەکنیکی سلێمانی.

hawre.rasool@univsul.edu.iq[1]

پوختەی

ئەم لێکوڵینەوە مەیدانیە لەژێر ڕوشنایی هەردوو میتۆدی (مێژویی و وەصفی) و بەوەرگرتنی ڕێبازی رووپێوی(مەسحی) لە میتودی وەصفی دا لەسەر مشتە(عەینە) یەك لە جەماوەری شاری سلێمانی ئەنجامدراوەو هەردوو کەناڵی ئاسمانی (STERK. tv) و (RONAHI.tv) کە پارتی کرێکارانی کوردستان خاوەندارێتی دەکات وەك مشتە (عەینە) ی کەناڵە ئاسمانیەکانی ئەو پارتە وەرگیراون.

گرنگترین ئامانجەکانی ئەم توێژینەوەیە خۆی دەبینێتەوە لەزانینی ڕۆڵی کەناڵە ئاسمانیەکانی پارتی کرێکارانی کوردستان لە دروستکردنی گیانی ئینتما بۆ نەتەوە لای هاولاتی کورد، هاوکات دەرخستنی ڕۆڵیان لەبایەخدان بەمێژووی نەتەوایەتی کورد و دەرخستی وێستگە جۆر بەجۆرەکانی ئەو مێژووە، لەلایەکی ترەوە زانینی ڕۆڵی کەناڵە ئاسمانیەکانی ئەم پارتە سیاسیە لە ئاراستەکردنی هاولاتیانی کوردستاندا بۆ هێنانەدی خواستە نەتەوایەتیەکانی وەکو (ئۆتۆنۆمی، فیدرالی، کۆنفیدرالی ، مافی چارەی خۆنوسین و دامەزراندنی دەوڵەتی کوردی).

توێژینەوەکە بەچەند ئەنجامێکی دیاریکراو گەیشتووە ، گرنگرینیان خۆی دەبینێتەوە لە :

1- لەمیانەی ڕای (٪58.7) ی مشتەی توێژینەوەکەدا توێژەران بۆیان روون بۆتەوەکە هەردوو کەناڵی ئاسمانی (STERK.TV) و (RONAHI.TV) ڕۆڵێکی باش و بەرچاویان هەبووە لە بایەخدان بە مێژووی نەتەوایەتی کورد و دورخستنی قۆناغە جوربەجۆرەکانی و ڕوشنکردنەوەی چەمکی خەباتی نەتەوایەتی لەسەردەمی هەژمونی جیهانگیریدا.

2-لە میانەی ڕای نەرییانەی (٪63) ی بەشداربووانی مشتەی توێژینەوەکەدا توێژەران بۆیان دەرکەوت کەهەردوو کەناڵی ئاسمانی (STERK.TV) و (RONAHI.TV) خاوەن ڕۆڵێکی نەرێنی ولاوازن لە ئاراستە کردنی هاوڵاتیانی کوردستان بۆ هێنانەدی خواستە نەتەوایەتیەکانی وەکو(ئۆتۆنۆمی، فیدرالی کۆنفیدرالی، مافی چارەی خۆنوسین و دامەزراندنی دەوڵەتی کوردی) دا.

3- توێژەران گەیشتن بەو ئەنجامەی کە ڕۆلی هەردوو کەناڵی ئاسمانی (STERK.TV) و (RONAHI.TV) لە دروستکردن و قولکردنەوەی گیانی ئینتما بۆ نەتەوە لای هاولاتی کورد لەئاستیکی زۆرباش و بەرچاودایە.

ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print) PP:02-30
Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115 June/2017

ملخص البحث:

دور القنوات التلفزيونية الفضائية التابعة لحزب العمال الكوردستاني(P.K.K) في نشر التوعية القومية. بحث ميداني على كلتا القناتين الفضائيتين (STREK TV) و (RONAHI TV)

قد اجرى هذا البحث تحت الضوء المنهجين (التأريخي والوصفي)،وقد تم اختيار الطريق (المسحي)في منهج الوصفي ،وذلك بأخذ عينة من المواطنين في مدينة السليمانية ،وقد أخذت كلتا القناتين ((STREK TV) و (RONAHI TV) التابعتين لحزب العمال الكوردستاني كعينة من القنوات الفضائية التابعة لهذا الحزب.

يتجسد أهم أهداف هذا البحث في معرفة دور القنوات الفضائية لحزب العمال في خلق الولاء للوطن عند مواطن الكورد، مع الاهتمام بالتأريخ الوطني الكوردي وبيان المحطات المتنوعة لهذا التأريخ ،ومن جانب آخر معرفة دور هذه القنوات في توجيه المواطنين الكورد لتحقيق مطالبهم القومية مثل (الحكم الذاتي ،الفدرالية ،الكونفدرالية ،حق التقرير المصير و تاسيس الدولة الكوردية).

وقد وصل البحث الى نتائج محدودة، من أهمها:

1- من خلال آراء أكثرية العينة، قد تبين للباحثان ان كلتا القناتين (ستيرك و روناهى) كان لهما دور بارز وجيدفي الاهتمام بالتأريخ القومي الكوردي و ابراز محطاتها المتنوعة، وبيان مصطلح النضال القومي خاصة في عصر هيمنة العولمة.

2-من خلال الآراء السلبية للمبحوثين، وضح للباحثان أن أكثرية من العينة يرون أن القناتين (ستيرك وروناهي) لديها دور غير الفعال وضعيف في توجيه مواطني الكورد نحو تحقيق الأهداف القومية مثل (الحكم الذاتي ،الفدرالية، الكونفدرالية، حق التقرير المصير وتأسيس الدولة الكوردية).

3- توصل الباحثان الى نتيجة أن قناتي (ستيرك و روناهي) لديها دور جيد جدا وفعال في خلق وتعميق الولاء الوطني في □عور المواطن الكوردي .

Abstract

This research has been conducted in light of both methods of (Historical and Description) which have been carried out through the regulation Survey & Description methods, on a group of people of Sulaimanya City on both satellite channels, (STREK TV) and (RONAHI TV), which are run by PKK. These two channels taken as sample among others that are belong to this party.

The fundamental outcome of this research can be seen in identifying the role of satellite TV channels of PKK in creating affiliation spirit towards the nation in the heart of Kurds- in addition to explaining their role in historical background of Kurdish nation in all its historical stages. In the other hand information on the role of these TV channels of the political party in directing people of Kurdistan in order to work on national demands such as; (autonomy, federalism, confederation, self-determination, Kurdish statehood), besides one of the goals of this research is, knowledge on the capacity of these Channels in establishing connection between Kurdish community in abroad and Kurdish people in Kurdistan

This research has been achieved some specific results; the most important are:

1. Within attitude of %58.7 of the research sample, the researchers came to conclusion that both channels RONAHI and STREK TV have critical role in taking Kurdish national history into account, explaining its stages, enlighten global national concepts.
2. Within negative responses of %63 of participants in the survey the researchers realized that both TV channels RONAHI and STREK have negative and weak roles in

ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print) PP:02-30
Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115 June/2017

directing people of Kurdistan to achieving the national demands such as; (autonomy, federalism, confederation, self-determination, Kurdish statehood).

3. Both TV channels RONAHI and STREK have a great role In creating and deepening affiliation spirit among Kurdish individuals based on conclusion of researchers.

یەكەم: پێشەكی و لایەنی میتۆدی توێژینەوە:

1- پێشەكی:

ئاشكرایە لە ئێستادا جیهان لەسەردەمێكدا دەژی كە دەزگاكانی ڕاگەیاندن تیایدا لە ئاراستەكردنی تەواوی جومگەكانی ژیانی كۆمەڵگاداكاریگەرو خاوەن هەژموونێكی دیارن وبونەتە سەرچاوەی هۆشیاری و ڕۆشنبیری گشتی، ئەم هۆشیاری بەخشینەش لە بنەڕەتدا بە یەكێك لە ئەركە سەرەكیەكانی ئەم دەزگامیدیایانە دادەنرێت.

كەناڵە تەلەفیزیۆنیە ئاسمانیەكانیش وەك یەكێك لە ئامرازە دیارەكانی ڕاگەیاندن ، كە كار لەسەر هەردوو هەستی بینین و بیستن و ژانرە ڕۆژنامەوانیەكانی جوڵەو ڕەنگ ونوسین و وێنەی وەستاووجوڵاو و چەندین تایبەتمەندی تری میدیایی دەكەن _ بوونەتە ئەندامی هەموو خێزانێك و دامەزراوەی كاریگەری كومەڵایەتی و نیشتمانی هەركۆمەڵگایەك و ئامرازی هۆشیاری هەرنەتەوەو میللەتێك.

لە سەرتاسەری كوردستانداكەناڵە ئاسمانیە كوردیەكانیش لەمیانەی بەرنامەكانیاندا_ بەجیاوازی بواری چەندایەتی وچۆنایەتی ئەو ڕۆڵەیانەوە، بوونەتە سەرچاوەی پێدانی زانیاری و سەكۆی ڕۆشنبیری و دەروازەی هۆشیاری بەخشین بۆ بینەرانیان ، هاوكات ئەنجامدانی هەرگۆڕانكاری وبەرەو پێشچوونێك لە پرسی نەتەوەییكوردیدا بەبێ بەشداری كارای دەزگا میدیاییەكان بەگشتیوهۆشیاری بەخشینی كەناڵە تەلەفیزیۆنیە ئاسمانیەكان بە تایبەتی بێبەرهەم دەبێتو سەركەوتوو نابێت.

لەو ڕوانگەوە ئەم توێژینەوە مەیدانیە سۆراغیرۆڵیكەناڵە ئاسمانیەكوردیەكانی(STERK.TV)و(RONAHI.TV) و پارتە خاوەندارەكەشی –پارتی كرێكارانی كوردستان–دەكات لە پێدانی هۆشیاری نەتەوەییدا،ئەمەش لەو دیدەوە سەرچاوەی گرتووە،كە توێژەران پێیان وایە تاكو ئێستاڕۆڵیان لە كایەی نەتەوەیی و نیشتمانیدا ڕۆشن نیەو نازانرێت تاچەند بوونەتە مینبەرێك بۆ بڵاوكردنەوەی هۆشیاری نەتەوەیی بۆ هاولاتیانی كوردستان.

ئەم توێژینەوەمەیدانیە لەژێر سایەی میتۆدی (مێژوویی) و(وەصفی) و بەوەرگرتنی ڕێبازی(ڕوپێوی _مەسحی) لە (میتۆدی وەصفی) دا لەسەر دوو كۆمەڵی ومشتەی جیاواز ئەنجامدراوە ،ئەوانیش بریتین لە: (كۆمەڵ ومشتەی كەناڵی تەلەفزیۆنی ئاسمانی كوردی) و (كۆمەڵگا ومشتەی بینەرانی سنوری پاریزگای سلێمانی) .

توێژینەوەكە دوای خستنەڕووی لایەنی میتۆدیی و پێناسەی چەمك و زاراوەكان دەروازەیەكی بۆ لایەنی تیۆری تەرخانكردووە،كە تایبەتە بە(گرنگی پێدانی كەناڵە ئاسمانیەكانی پارتی كرێكارانی كوردستان بە بونیادنانی هۆشیاری نەتەوەیی) و لە ژێر ئەو ناونیشانەدا هەریەكەلەبابەتەكانی (سەرهەڵدان و مێژووی پارتی كرێكارانی كوردستان– P.K.K)و(بایەخ پێدانی پارتی كرێكارانی كوردستان بەدەزگاكانی ڕاگەیاندن) و(هۆشیاری نەتەوەیی لەدیدی پارتی كرێكارانی كوردستان دا) توێژینەوەیان لە بارەوە كراوە،دواتر شیكاری لایەنی مەیدانی كراوەوگرنگترین ئەنجامەبەدەستهاتوەكانیش خراونەتەڕوو، لەكۆتایی توێژینەوەكەشدا ئاماژە بەهەریەكلەپێشنیارو ڕاسپاردەكان و لیستی سەرچاوەكان و پوختەی توێژینەوەكە بەزمانی ئینگلیزی كراوە.

2- لایەنی میتۆدیی توێژینەوە:

2-1: كێشەی توێژینەوە:

كێشەی هەر توێژینەوەیەك لەبوونی نادیاری وناڕۆشنی ئەو بابەتەوەسەرچاوەدەگرێت،كە توێژینەوەی لە بارەوە دەكرێت،هەر ئەوەشە پاڵ بە توێژەرەوە دەنێت كە هەوڵ بدات ئەو ناڕۆشنی و نادیاریە لە میانەی توێژینەوەیەكی زانستیدا ڕۆشن بكاتەوە.

كێشەی ئەم توێژینەوەیە خۆی لەوەدا ئەبینێتەوە، كە قسە زۆرە سەبارەت بەوەی ئامرازەكانی ڕاگەیاندنی كوردی بەگشتی و كەناڵە تەلەفیزیونییەوە ئاسمانییەكان بە تایبەتی لە ڕووی چەندایەتیەوە ڕۆژ لە دوای ڕۆژ لە زیادبوندان و بەرنامەی هەمەجۆریان هەیە بەلاَم لە

ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print) PP:02-30
Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115 June/2017

بەرانبەردا هەستی نەتەوەیی دروستکردن کەمەو لە بارتەقای ئەو گەشەکردنە چەندایەتیەدا میدیای کوردی لە سەر پرسی نەتەوەیی کاری نەکردووە و بایەخی ئەم کەناڵەتەلەفیزیۆنییە ئاسمانیانە لەکایەی هۆشیارکردنەوەی نەتەوەییدا نابینرێت.

ئەمەش لەو ڕوانگەوە توێژەران هەستیان بەوەکردووە ،کە بۆ ئەم قۆناغەی کەلە ئێستادا نەتەوەی کوردی پیادا تێپەردەبێت هۆشیاری نەتەوەیی پێویستیەکی گرنگەو بەلایانەوە جێگەی بایەخە کە ڕۆڵی هۆشیاری بەخشانەی کەناڵە تەلەفیزیۆنیە ئاسمانیەکانی پارتی کرێکارانی کوردستان لەگرنگی پێدان و بڵاوکردنەوەی ئەو هۆشیاریەدا بخەنەروو لەبەرئەوەی تاکو ئێستاناڕوشنەو ڕۆڵیان لەو بوارەدا ڕوون نەکراوەتەوە،بەتایبەت کەخاوەندارێتی هەردوو کەناڵی ئاسمانی (STERK.TV)و(RONAHI.TV) بۆپارتی کرێکارانی کوردستان دەگەڕێتەوە، ئاشکراشەکەئەم پارتە تێروانین وفەلسەفەیەکی جیاوازتری لە پارتەکانی باشوری کوردستان هەیە بۆ نەتەوەو هۆشیاری نەتەوایەتی و هەڵگری بیری مارکسی بووە لەڕابردوداو لە ئێستاشدا هەڵگری بیری(نەتەوەی دیموکراتیك)ە، لەو ڕوانگەوە دەبێت تێڕوانینیان – کە لەڕێگەی هەردووکەناڵە ئاسمانیەکانی (STERK.TV) و(RONAHI.TV)یەوەڕایئەگەیەنن چیبێت بۆبڵاوکردنەوەی هۆشیاری نەتەوەیی لە پێناوی پەروەردەکردنی هاوڵاتیەکی هۆشیارو بونیادنانی نەتەوەیەکی هۆشیاردا؟
توێژەران بە جێگەیبایەخیان زانی کە ڕۆڵی هۆشیاری بەخشینی نەتەوەیی هەردوو کەناڵی ئاسمانی ناوبراو لە کایەی نەتەوەیی کوردیدا ڕوونبکەنەوە.
لەمیانەی ئەم توێژینەوەزانستیەدا توێژەران هەوڵ دەدەن ئەو لایەنەنادیارانەی ئاماژەیان پێکرا ڕۆشن بکەنەوە.

2-2: گرنگی توێژینەوە:

گرنگی ئەم توێژینەوەیە لەوەدا دەردەکەوێت، کەلەئەرکێکی بنەڕەتی و گرنگی میدیادەکۆڵێتەوە،کە هۆشیاری بەخشینە،ئەمەش لەو ڕوانگەوەیەوە،کە پێگەیاندنی هاوڵاتیەکی هۆشیار بەرانبەر بە نیشتمانەکەی و پێدانی ڕۆشنبیری و هۆشیاری نەتەوەیی لەئەرکە هەرەسەرەکی یەکانی دەزگاکانی ڕاگەیاندن بەگشتی و کەناڵە تەلەفیزیۆنیە ئاسمانییەکانە بەتایبەتی.

لەهەمانکاتدالێکۆلینەوە لەبوارێکی زیندووی ناو ژیانی نەتەوەی کورد دەکات ،کەهۆشیاری نەتەوایەتیەو پێداویستی ئەم قۆناغەی ئێستای نەتەوەی کوردە،هەروەهاڕۆڵی ئەم کەناڵە ئاسمانیانە لەپێدانی ئەو هۆشیارییە مێژوویی و نەتەوەیی یەوهاوکات لە قوڵکردنەوەی گیانی پابەندبوونی نەتەوەییدا دەردەخات، لایەنێکی تریش،کەگرنگی توێژینەوەکە زیاتر دەردەخاتئەوەیە،کە پارتی کرێکارانی کوردستانوەك پارتێکی کوردی کە فەلسەفەیەکی سیاسی دیاری کراوی هەیەو هەمیشە گرنگی زۆری بەدامەزراندنی کەناڵی ئاسمانی داوەو بۆ گواستنەوەی پەیامەکانی،لەو بارەیەوەلەسەر ئاستی دەرەوەی وڵات خاوەنی یەکەم کەناڵی ئاسمانی کوردی بووە کە کەناڵی ئاسمانی (میدیا تیفی_.Mediya tv)بووە.لێرەوە توێژینەوەکە ڕۆڵی تەلەفیزیۆنە ئاسمانییەکانی ئەوپارتەی باکوری کوردستان و تەنانەتتێڕوانینی ئەو پارتە سیاسیەش دەردەخات لەبایەخدانی بەڕۆشنبیری وهۆشیاری نەتەوەییو ئاڕاستەکردنی هاووڵاتیان بەرەوهێنانەدی خواستە نەتەوەیەکانیان ،کە باڵاترینی ئەو خواستانەش پرسی دامەزراندنی دەوڵەتی کوردییە، کە لەئێستادا باس و خواسی زۆری لەبارەوە دەکرێت.

ئەمەسەرەڕای ئەوبایەخەی ،کەئەم توێژینەوەیە هەنگاوی یەکەمە لەبواری خستنەڕووی ڕۆڵی کەناڵە ئاسمانیە کوردیەکان بە گشتی و کەناڵە تەلەفیزیۆنیە ئاسمانیەکانی (P.K.K) بەتایبەتیو تاکو ئێستا لەڕێگەی توێژینەوەی زانستیەوە تیشك نەخراوەتە سەرئەم بوارە، لەم گوشەنیگایەوە توێژینەوەکەدەبێتە سەرچاوەیەکی باش بۆ خوێنەران و توێژەران لە داهاتوودا ،هەروەك خزمەتێکیشە بە ئاڕاستەی زیاتر دەوڵەمەندکردنی کتێبخانەی کوردی لە بواری نەتەوایەتیدا.

هاوکات دەکرێت لەڕێگەی ئەنجامە بەدەستهاتووەکانوڕاسپاردەکانیەوە توێژینەوەکەبکرێتە هاوکاروسەرچاوەیەکی زانستی بۆبەخۆداچوونەوەی میدیایی هەردوو کەناڵی ئاسمانی ناوبراوودارشتنەوەی پلانی نوێی بەرنامەکانیان،بەتایبەت پێداچوونەوەبکرێت سەبارەت بەئاستی بایەخپێدانیانبەپرسی هۆشیاری نەتەوەیی و لەپلانی بەرنامەکانیاندا لەداهاتوودا لەئاستی باڵاتر و جێگەی بایەخی زیاتردا دابنرێت.

ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print) PP:02-30
Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115 June/2017

2– 3:پرسیارەکانی توێژینەوە:پرسیاری سەرەکی ئەم توێژنەوەیە خۆی لەم پرسیارە سەرەکیەدادەبینێتەوە:

ئایا کەناڵە تەلەفیزیۆنیە ئاسمانیەکانی (STERK.TV) و (RONAHI.TV) ی سەر بە (p.k.k) تاچەند ڕۆڵیان لە بلاوکردنەوەی هۆشیاری نەتەوەیی دا هەبووە ؟ئەم پرسیارە سەرەکیەش چەند پرسیارێکی لاوەکی لەخۆ دەگرێت، لەوانە:

أ_ ئایا کەناڵە ئاسمانیەکانی(STERK.TV) و(RONAHI.TV) ی سەر بەپەکەکە تاچەند ڕۆڵیان لەبلاوکردنەوەی ڕۆشنبیری نەتەوەیی و بەشداری لە پەروەردەکردنی هاوولاتیەکی هۆشیار بەرانبەر پرسی نەتەوەکەی هەبووە ؟

ب_ ئایا کەناڵە ئاسمانیەکانی (STERK.TV) و(RONAHI.TV) ی سەربە(p.k.k)،تاچەند ڕۆڵیان لەبایەخ پێدانیان بە مێژووی نەتەوایەتی کوردو خستنەڕووی قۆناغ و وێستگەجیاوازەکانیورونکردنەوەی چەمکی خەباتی نەتەوایەتی لەسەردەمی بالادەستبوونی جیهانگیریداهەبووە ؟

ج_ئایا کەناڵە ئاسمانییەکانی (STERK.TV) و(RONAHI.TV)سەر بە (p.k.k)تاچەند ڕۆڵیان لە ئاڕاستەکردنی هاوولاتیانی کوردستان بۆ هێنانەدی خواستە نەتەوایەتیەکانی وەکو (ئۆتۆنۆمی، فیدرالی، کۆنفیدرالی، مافی چارەی خۆنوسین و دامەزراندنی دەوڵەتی کوردی)هەبووە؟

د_ ئایا کەناڵە ئاسمانییەکانی (STERK.TV) و(RONAHI.TV) سەر بە(p.k.k) تاچەند توانیویانە لە دروستکردن و قوڵکردنەوەی گیانی ئینتما بۆ نەتەوە لای هاولاتیانی کوردڕۆڵببینن؟

هـ _ ئایا کەناڵە ئاسمانییەکانی (STERK.TV) و(RONAHI.TV) سەر بە (p.k.k)تاچەند ڕۆڵیان لە گرنگی پێدان بەگفتوگۆکردنی بابەتەکانی هۆشیاری نەتەوەیی بەلەبەرچاوگرتنی تایبەتمەندی سەرجەم پارچەکانی کوردستانهەبووە؟

2– 4:ئامانجەکانی توێژینەوە:ئەم توێژینەوە هەوڵ دەدات بۆ هێنانەدی ئەم ئامانجانەی خوارەوە:

أ– زانینی ڕۆڵی کەناڵەئاسمانییەکانی پارتی کرێکارانی کوردستان(STERK.TV) و(RONAHI.TV) لەبلاوکردنەوەی ڕۆشنبیری نەتەوەیی و بەشداری لە پەروەردەکردنی هاولاتیەکی هۆشیار بەرانبەر پرسی نەتەوەکەی .

ب_زانینی ڕۆڵی کەناڵەئاسمانییەکانیپارتی کرێکارانی کوردستان (STERK.TV) و(RONAHI.TV) لەبایەخپێدانیانبە مێژووی نەتەوایەتی کوردوخستنەڕووی قۆناغ ووێستگەجیاوازەکانیو ڕوونکردنەوەی چەمکی خەباتی نەتەوایەتی لەسەردەمی بالادەستبوونی جیهانگیریدا.

ج_زانینی ڕۆڵی کەناڵە ئاسمانییەکانی پارتی کرێکارانی کوردستان(STERK.TV) و(RONAHI.TV)لەئاڕاستەکردنی هاولاتیانی کوردستان بۆ هێنانەدی خواستە نەتەوایەتیەکانی وەکو (ئۆتۆنۆمی، فیدرالی، کۆنفیدرالی، مافی چارەی خۆنوسین و دامەزراندنی دەوڵەتی کوردی).

د_زانینی ڕۆڵی کەناڵە ئاسمانییەکانی پارتی کرێکارانی کوردستان (STERK.TV) و(RONAHI.TV) لە دروستکردن و قوڵکردنەوەی گیانی ئینتما بۆ نەتەوە لای هاولاتی کورد.

هـ _زانینی ڕۆڵی کەناڵە ئاسمانییەکانی پارتی کرێکارانی کوردستان(STERK.TV)و(RONAHI.TV) لەمەڕگرنگی پێدانیان بەگفتوگۆکردنی بابەتەکانی هۆشیاری نەتەوەیی بەلەبەرچاوگرتنی تایبەتمەندی سەرجەم پارچەکانی کوردستان.

ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print) PP:02-30
Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115 June/2017

2–5:میتۆد(منهج)ی توێژینەوە:توێژەران لەئەنجامدانی ئەم توێژینەوەیەدا لەڕووی میتۆدییەوەپشتیان بەمیتۆدەکانی(مێژوویی و(پەسنی) بەستووە، هاوکات لە میتۆدی پەسنیدا، کەمیتودێکی تایبەتە لەبواری توێژینەوە لەسەررۆڵی دەزگاکانی ڕاگەیاندن ڕێبازی ڕوپێوی (مەسحی) وەرگیراوەو پەیڕەو کراوەو لەو سۆنگەیەوەتوێژینەوەکە ئەنجام دراوە.

2–6: ئامراز وشێوازی کۆکردنەوەی زانیاریی: ئامراز وشێوازی کۆکردنەوەی زانیاری توێژینەوەکەش خۆی دەبینێتەوەلە(فۆرمی ڕاپرسی) بۆدەستخستنی ڕای جەماوەری مشتەی توێژینەوەکە،هاوکات (سەرچاوە سەرەکی ولاوەکیەکان) بۆ وەرگرتنی زانیاری دەربارەی چەمکەکانی ناونیشان و باسکردنی لایەنی تیۆری توێژینەوەکە.

2–7 : کۆمەڵ و مشتەی توێژینەوە: ئەم توێژینەوەیە کار لەسەر دوو کۆمەڵ ومشتەی جیاواز دەکات کەبریتین لە:

- 1کۆمەڵومشتەی کەناڵی تەلەفیزیۆنی ئاسمانی کوردی: کومەڵی توێژینەوەکە(کەناڵە تەلەفیزیۆنیەئاسمانیە کوردیەکان) دەگرێتەوە، مشتەی کەش هەردووکەناڵی ئاسمانی (STERK.TV) و(RONAHI.TV) لەخۆدەگرێت، کەنوسینگەیان لە شاری سلێمانیدا هەیە.

2– کۆمەڵگاومشتەی بینەرانی پارێزگای سلێمانی: لەم ڕوانگەیەوە کۆمەڵگەی توێژینەوەکە بینەرانی سنوری پارێزگای سلێمانی دەگرێتەوە، مشتەی توێژینەوەکەش بریتیە لە(50) بینەری سنوری پارێزگای سلێمانی، کەخۆی دەبینێتەوە لەجۆری (مشتەی هەرەمەکی ڕێکخراووچینایەتی)،وەك لە خشتەی ژمارە(1) دا ئەو چین و توێژانەو ژمارەی مشتەی وەرگیراو لە هەریەکێك لەو چین و توێژانە ڕوون کراوەتەوە:

خشتەی ژمارە (1): مشتە (عەینە) ی توێژینەوەکەلەڕوویپیشەوە :

ژ	پیشە	دوبارە	ڕێژەیسەدی
1	خوێندکاریزانکۆ	10	٪ 20
2	مامۆستا	5	٪ 10
3	یاریدەدەرپیزیشکی	2	٪ 4
4	کاسب	4	٪ 8
5	کەسایەتیئاینی	1	٪ 2
6	پۆلیس	3	٪ 6
7	فەرمانبەر	13	٪ 26
8	شوفێر	2	٪ 4
9	ژنیماڵەوە	1	٪ 2
10	کرێکار	2	٪ 4
11	چالاکوانیمەدەنی	3	٪ 6
12	کادیریحزبی	4	٪ 8
کۆ		50	٪ 100

بۆ ڕوونکردنەوەی زیاتری مشتە ی توێژینەوەکە توێژەران بە پێویستیان زانی ئاماژە بکەن بە هەریەکە لە:أ– هۆکاری هەڵبژاردنیئەم مشتەیە:

1–سەبارەت بەهۆکاری هەڵبژاردنی مشتەی جەماوەری گشتی سنوری پاریزگای سلێمانی بۆ ئەوەدەگەڕێتەوە، کە سنوری پاریزگای سلێمانی بۆ توێژەران (وەك شوێن) بۆ دابەشکردنی فوڕمی ڕاپرسی ئاسانتربوو،هاوکات وەك هەڵبژاردنی جۆری جەماوەریش توێژەران

ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print) PP:02-30
Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115 June/2017

پێیان وابوو کە (جەماوەری گشتی)بەجیاوازی ئاستی خوێندن وچین و توێژە کومەلآیەتیەکانیەوە باشتر توانستی هەڵسەنگاندنی بێلایەنانەو بابەتیانەی ڕۆڵی ئەو دووکەناڵە ئاسمانیەی لە بلاوکردنەوەی هۆشیاری نەتەوەیی داهەیە .

2- سەبارەت بەهۆکاری هەڵبژاردنی کەناڵە ئاسمانیەکانی پارتی کرێکارانی کوردستان،کە خۆیان لە کەناڵە تەلەفیزیۆنیە ئاسمانییەکانی (STERK.TV) و (RONAHI.TV)دەبیننەوە ،بۆ ئەوە دەگەڕێتەوە،کە کەرووماڵ و پەخشی بەرنامەکانی هەردووکەناڵی تەلەفیزیۆنی ئاسمانی (STERK.TV)و(RONAHI.TV)- وەك هەندێك لە كەناڵە ئاسمانیەکانی تریان-تایبەت نین بە پارچەیەکی دیاری کراوی کوردستان وبەشەزارێکی (شێوەزاری) کوردی دیاری کراو، بەڵکو بایەخ بە گواستنەوەی پەیامەکانی (p.k.k)ئەدەن لە تەواوی کوردستاندا،هەروەهابەهەردوو شێوەزاریکرمانجی ژووروو کرمانجی ناوەڕاست بەرنامەکانیان پەخش دەکەن.

3-بەراورد بە کەناڵە ئاسمانیەکانی تری ئەو پارتە دەرفەتی دەستگەیشتن بەو دوو کەناڵە ئاسمانییەی مشتەی توێژینەوەکە لەلایەن توێژەرانەوە زیاتر وئاسانتربوو، بەتایبەت کە هەردوو کەناڵ نوسینگەیان لە شاری سلێمانیدا هەیە.

ب- **جۆری مشتەی توێژینەوە**:مشتەی ئەم توێژینەوەیەلەجۆری مشتەی(هەڕەمەکی ڕێکخراو و چینایەتی) یەبەشێوەیەکی گشتیلەجەماوەری گشتی سنوری پارێزگای سلێمانی پێکهاتووە، ئەم جەماوەرەش جیاوازە لەڕووی ئاستەکانی تەمەنوخویندەواریوپەگەزو چین و توێژەکۆمەڵآیەتیەکانەوەو(فۆرمی ڕاپرسی)یان بەسەردا دابەشکراوە.

2_8: سنووری توێژینەوە: ئەم سێ بوارەی خوارەوە سنووری ئەم توێژینەوەیە پێکدەهێنن :

أ- **بواری مرۆیی**:بریتییەلەبواری مرۆیی توێژینەوەکەلەمشتەیەك لەجەماوەری سنوری پارێزگای سلێمانی دا خۆی دەبینێتەوە.

ب- **بواری شوێنی**:بواری شوێنی توێژینەوە پارێزگای سلێمانی دەگریتەوە،ئەمەش لەو ڕوانگەوە، کە مشتەی توێژینەوەکە هاوولآتیانی سنوری پارێزگای سلێمانیە، هاوکات نوسینگەی هەردوو کەناڵی تەلەفیزیۆنی ئاسمانی (STERK.TV) و (RONAHI.TV)یش لە شاری سلێمانی دا بوونیان هەیە.

ج_ **بواری کاتی** : بواری کاتی توێژینەوەکە ماوەی ئەنجامدانیلایەنی مەیدانی توێژینەوەکە دەگرێتەوە ،کە لە (2016/7/1) تاکو (2016/8/15) ئەنجامدراوە.

2-9: ڕاستی ڕواڵەتی :

ڕاستی ڕواڵەتی بە هەنگاوێکی گرنگی توێژینەوەی زانستی دادەنرێت، ئەمەش بۆ زانینی ئاستی زانستی ئەو (فۆرمی ڕاپرسی)یە ،کە توێژەران ئامادەیان کردووە، مەبەست لەمە هەڵسەنگاندن و دەرخستنی ئاستی دروستی و نادروستی برگە کانی فۆڕمەکەو گۆڕینی برگەو پرسیارە لاوازەکانی بە برگەو پرسیاری بەهێزترو زانستی ترە، تاکو بزانرێت ئەو برگانەی لەناوەرۆکی فۆڕمەکەدا ئاماژەیان پێدراوە تا چەند پەیوەندییان بە هێنانەدی ئامانجەکانی توێژینەوەکەوە هەیە،هەروەها دلنیابین لەوەی ،کە ئایا توانستی ئەوەیان هەیە ئەو ئامانجانە بەدیبهێنن.

لەو ڕوانگەوە و بۆدڵنیابوونی زیاتر لە پرسیارەکانی ناوەرۆکی فۆرمەکە لە ڕووی چەندایەتی و چۆنایەتی و ڕیزبەندیەوە، هەروەها بۆ دەرخستنی دروستی و ئاستی (فۆرمی ڕاپرسی)ەکە توێژەران خستیانە بەردەستی ژمارەیەك لە پسپۆران و شارەزایانی[1] پسپۆڕیی

---

[1]- لیژنەی پسپۆران و شارەزایانی بواری ڕاگەیاندن ،کە(فۆرمی ڕاپرسی) ی ئەم توێژینەوەیان هەڵسەنگاند بریتیبوون لە بەڕێزان :

ا- د. فۆاد علی ،پرۆفیسۆری یاریدەدەر، بەشی ڕاگەیاندن، کولێجی زانستە مرۆڤایەتیەکان ، زانکۆی سلێمانی.ب- د. حەکیم عوسمان، پرۆفیسۆری یاریدەدەر، بەشی تەکنیکی میدیا، کولێجی تەکنیکی کارگێری، زانکۆی پۆلیتەکنیکی سلێمانی .ج- د. کاوە **عبدالرضا** محمد، مامۆستا، پەیمانگای تەکنیکی دوکان، زانکۆی پۆلیتەکنیکی سلێمانی.

PP:02-30   ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print)
June/2017   Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115

ڕاگەیاندن، دوای هەڵسەنگاندنی فۆڕمەکە لە لایەن ئەو شارەزاوپسپۆڕانەوە ڕاوتێبینییەکانیان بە بایەخەوەبینراو لەو گۆشەنیگایەوە توێژەران تێبینییە زانستیەکانیان جێبەجێکرد،لەو ڕووەوە گۆرانکاری‌لەهەندێ بڕگەدا کراو چەندپرسیارێکی پێویستێش بۆ فۆڕمەکە زیادکران ،تائەو ئاستەی کە توێژەران فۆڕمەکەیان لەڕووی زانستیەوەبەشیاوزانی و هەڵسان فۆڕمەکەیان بەسەر مشتەی توێژینەوەکەدا دابەشکرد.

لەم گۆڕانکاریەدا لەکۆی(14) بەند و(54) برگە، (48)برگەی گونجاو لەسەر فۆرمەکە جێگیر کرا و بەپێی ئەم یاسایەی خوارەوە ڕێژەی ڕاستی فۆڕمەکە بە(٪88.9) دیاریکرا ، کە ئەم ڕێژەیەش لە ڕووی زانستیەوە بۆ ڕاستی ڕواڵەتی فۆڕمی ڕاپرسی بەرێژەیەکی گونجاوو پەسەند دا دەنرێت ، وەك لەم هاوکێشەیەی خوارەوەدا ڕوونکراوەتەوە.

$$\text{ڕاستی} = \frac{\text{برگە گونجاوەکان}}{\text{کۆی برگەکان}} * 100$$

$$\text{ڕاستی} = \frac{48}{54} * 100 = 88.9$$

2– 10: چارەسەرە ئامارییەکان:بۆچارەسەری ئاماری ئەم توێژینەوەیە توێژەران بەرنامەی ئاماری کۆمپیوتەری (SPSS)یان بەکارهێنا ،ئەمەش بەمەبەستی دەرکردنی ڕێژەی سەدی و دووبارەکان و دەستخستنی زانیاری وردوئەنجامی ئاماری دروست.

2– 11: جێگیری:جێگیریەهنگاوێکی گرنگی توێژینەوەی زانستیە وە دڵنیابوونە لە چەسپاوی وەڵامی مشتەی توێژینەوەکەلەمیانەی وەڵامدانەوەی فۆرمی ڕاپرسی دا ،لەم ڕوانگەیەوە توێژەران بۆ دەرهێنانی جێگیری ئەم توێژینەوە مەیدانیە پەنایان بۆ (یاسای**سپێرمان**) برد.

پرۆسەی جێبەجێکردنی جێگیریەکەش لەمیانەی دووبارە دابەشکردنەوەی ڕێژەی(٢٠٪) ی فۆرمی ڕاپرسی لە ڕێژەی فۆڕمی دابەشکراوی پێشوو ئەنجامدرا،لەو ڕوانگەوە کەلەجاری پێشوودا (٥٠) فۆڕم دابەشکراوەو پرۆسەی دابەشکردنی دووەمجاریش تەنها (١٠) فۆڕمی لەخۆگرت وبەسەر هەمان مشتە(عەینە) ی توێژینەوەکەدا دووبارە دابەشکرایەوە،ئەمەش بەهۆی بەکارهێنانی کۆدی ژمارەیی بۆ ئەو ڕێژەیە لە فۆرمەکان لەپێشتردا، دوای وەرگرتنەوەی وەڵامی پرۆسەی دابەشکردنی دووەمجارتوێژەرانبەهۆی بەکارهێنانی (یاسای**سپێرمان**)ەوە بەراوردو پێوانەی جیاوازی نێوان وەڵامەکانی هەردوو جاری دابەشکردنەکەیان کردولە کۆتاییدا ئەنجامی جێگریەکە کردیە(88 ٪)، ئەم ڕێژەیەشبۆ پەسەندکردنی ئەنجامی فۆڕمەکان بەئاستێکی زانستی گونجاو دادەنرێت ،کە بەسەر مشتەی توێژینەوەکەدادابەشکرابوون، بەم هەنگاوانەی خوارەوەش ئەو ڕێژەیە بەدەستهێنرا:

$$\text{یاسای سپێرمان (ر)} = 1- \frac{6\ (\text{مج ف}^2)}{\text{ن}\ (\text{ن}^2\text{-1})}$$

$$\text{یاسای سپێرمان (ر)} = 1- \frac{6\ (500)}{10\ (2500\text{-1})}$$

PP:02-30 ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print)
June/2017 Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115

3000

یاسای سپێرمان (ر) = 1- ―――――

24990

یاسای سپێرمان (ر) = 1- 0.12 = 88 ٪

دووەم: پێناسەیچەمكوزاراوەكانوتوێژینەوەكانیپێشوو:

1– پێناسەیچەمكوزاراوەكان :

ڕۆڵ:شێوازێكە لەپاڵنەرو ئامانج و بیروباوەڕ وبەهاو بۆچوون و ڕەفتار كە ئەندامانی كۆمەڵ لەهەركەسێ چاوەڕێ دەكەن،كە ئەركێك بگرێتە ئەستۆ،یان پلەیەكی كۆمەڵایەتی هەیە،هەروەها ڕۆڵ ئەو ڕەفتارە ڕووندەكاتەوە ،كەلەكەسێك چاوەڕێ دەكرێت لەپلەوپایەكی دیاریكراودا.[2]

تەلەفیزێن: لەڕووی تەكنیكیەوە تەلەفیزێن هۆیەكە بۆ پەخشكردن ،یان گواستنەوەی وێنەو دەنگ لەشوێنێكەوە بۆ شوێنێكی ترو بۆجەماوەرێكی زۆر بەرفراوان،ئەویش لەڕێگەی شەپۆلی كەهرۆموگناتیسیەوە بەهۆی ئامێرێكی نێرەری ئەلیكترۆنیەوە.[3]

كەناڵە تەلەفیزێنیە ئاسمانیەكان:بریتیەلە قۆناغی پێشكەوتووی پەخشی تەلەفیزیۆنی ونوێترین وخێراترین سەرچاوەی هەواڵ و زانیاری و هۆشیاری و كاتبەسەربردن،كە تارادەیەك پاش سەرچاوە ئینتەرنێتیەكان دێت،ئەمەش دوای ئەوەی مانگە دەستكردەكان لەبواری ئاشتیدا ڕۆڵیان بینی ،هەر لەوكاتەوەكەناڵی ئاسمانی لەسەرتاسەری جیهان لە گەشەسەندن دایەوبۆتە ناوەندێكی گرنگی میدیایی بۆگواستنەوەی بیرو سیاسەت و هەواڵ و زانیاری لە نێوان وڵاتانی جیهانداو توانی هەموو جیهان لە شاشەی (تیڤی) یەكدا كۆبكاتەوە وپیشانی بینەرانی بدات.[4]

هۆشیاری:هۆشیاری بەرو ئەنجامی ژیانی مرۆڤە، ناسین و زانینە،هەست پێكردن و تێگەیشتنە دەربارەی دەوروبەر، ئەركی بەرزترین وئاڵۆزترین ڕێكخراوی كەرەستەییە، كە مێشكی مرۆڤە،كەبەهۆی ژیری و هەستەكانیەوەخۆی و دەروبەرەكەی دەناسێت و تێیان دەگات،بینراو بیستراو هەست پێكراو خەیاڵ لێكراو تۆمارو بەرجەستە دەبن لەمێشكدا و وێنەو شێوەكانیان بەهۆی پەیداكردنی هۆشیاری دەربارەیان دێننەوە بیرمان.[5]

هۆشیارینەتەوەیی:بریتی یەلەوهۆشیاری وبەئاگاییوئەوهەستوسۆزەی لە لای كەسێك،یانگروپێكی دیاریكراو دروست دەبێت لە هەمبەرئینتیما دەربڕینی بۆ نەتەوە و گەلێكی دیاریكراو ، لە چوارچێوەی مەرجگەلێكی بابەتیانەی وەكو: ڕەگەز و بنچینەی هاوبەش ، زمان ، ئاین ، دابونەریت ، شارستانیەت ، مێژوو ، خاكیهاوبەش، یاخود ئەو هەستەیە ، كە دروست دەبێت لەمیانەی ڕێنمایی

---

[2] موقع منتديات كواليتي ،مفهوم الدور،ضمن الموقع : http:// movies. Yahoo.com،تأريخ الزيارة: 2016/7/18.

[3] كرم شلبي، فن كتابه الراديو و التلفيزيون،دارالشروق، القاهره،ص104.

4 حسن اسماعيل عبيد،الفضائيات وآثارهاعلى الاسرة والمجتمع،في بحوث وأوراق عمل المتلقي العربي بعنوان:أثر الفضايات على الأسرة العربية،شباط 2007،المنظمة العربية للتنمية الادارية،القاهرة،مصر، 2007.ص72.

[5] فۆئاد تاهیر صادق ، هۆشیاری ،مطبعة الارشاد، بەغداد،،1987،ل18.

ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print) PP:02-30
Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115 June/2017

هاوڵاتیەوە بەهۆی مەرجگەلێكی تایبەت بیركردنەوەی خودیەوە، وەك: گۆشەنیگاو تێڕوانینی هاوبەش سەبارەت بەجیهان و یاساكان و دەوڵەت و چەمكەكانی كۆمەڵگاونەتەوە.[6]

پارتی كرێكارانی كوردستان (PKK):پارتێكی نەتەوەیی كوردیە لەباكوری كوردستان لە ساڵی(1978) لەلایەن (عەبدوڵلائۆیجئالان)ەوەدامەزرێنراوە، لە سەرەتادا هەڵگری ئایدۆلۆژیای ماركسی بووە و بڕوای بەخەباتی شۆڕشگێڕی چەكداری هەبووە،لەگەڵ ئەوەشدا چەندین جار ئاگربەستی لەگەڵ دەوڵەتی توركیا لەپێناوی ئاشتیدا ڕاگەیاندووە، لەئێستاد هەڵگری ناسنامەی (نەتەوەیی دیموكراتیكە) و كار بۆ پیادەكردنی ئەو سیستەمە دەكات وەك چارەسەرێك بۆ بەدیهێنانی مافەكانی هاوڵاتیانی كوردلە باكوری كوردستان، ئەمپارتە، لەدامە زراندنیە وەتائێستا (13) كۆنگرەی بەستووە، (عەبدوڵلا ئۆجەلان) – كەلە (1999/2/15) وەلە زیندانی ئیمراڵی لە توركیابەندكراوە–ڕێبەرایەتی دەكات.[7]

كەناڵی ئاسمانی ستێرك تیڤی (STERK.TV) : كەناڵێكی ئاسمانی سیاسی كۆمەڵایەتی كولتوری ڕیكلامی گشتییە ومێژووی دامەزراندنی دەگەڕێتەوە بۆ ساڵی (2009) و لەلایەن(p.k.k)ەوە خاوەندارێتی دەكرێت، لە سەرهەردوو مانگی دەستكردی (نایلسات) و(هوتبیرد) پەخشی خوی دەكات نوسینگەی سەرەكی لە وڵاتی بەلجیكایە.[8]

كەناڵی ئاسمانی ڕوناهی تیڤی (RONAHI.TV) : بریتیە لە كەناڵێكی تەلەفیزیۆنی كوردی ئاسمانی كەلە (21 / 11/ 2011) دا مەزراوەو خاوەندارێتی بۆ(p.k.k)) دەگەڕێتەوەو ڕۆژئاوای كوردستان و گروپ وكۆمەڵە كوردیەكان بەتایبەت لەئەوروپا هاوكاری مادی ئەكەن و ئەم كەناڵە چوار بارەگای سەرەكیهەیە، لە شارۆچكەی (دەرندەرلییۆ) ی نزیك لە(برۆكسلی پایتەختی بەلجیكا)و(شارەكانی قامشلۆ) و(كۆبانێ و عەفرینی ڕۆژئاوای كوردستان)، هاوكات بارەگایەكی لاوەكیشی لە(شاری سلێمانی) باشوری كوردستان هەیە.[9]

2– توێژینەوەكانی پێشوو:

دوای گەڕان و بەداواداچوونی زۆری توێژەران بۆسوراغكردنی توێژینەوەكانی پیشوو لەم بوارەدا، تەنها توێژینەوەی (پارتی كرێكارانی كوردستان(p.k.k)لەپەیوەندییە هەرێمیەكانی توركیادا(1980–1999)دەستخرا، كەنامەیەكی دكتۆرایە،پێشكەشی بەشی مێژووی كۆلیژی زانستە مرۆڤایەتیەكانی زانكۆی سلێمانی كراوە)لەلایەن توێژەر (سەلام عەبدولكەریم عەبدوڵلا) وە ئەنجامدراوە، توێژەران بەپێویستی دەزانن پەیوەندیی‌و بەراوردكردنی هەردوو توێژینەوەكە لەم ڕووانەی خوارەوەدا بخەنەڕوو:

أ–پەیوەندی ناونیشانی هەردوو توێژینەوەكە بەیەكتریەوەئەوەیە،كە بەشێوەیەكی گشتی توێژینەوەكەی ناوبراو توێژینەوەیەكی (مێژووی/سیاسییە)،بەلاّم ئەم توێژینەوەی توێژەران بریتیە لە توێژینەوەیەكی (مێژوویی/میدیایی).

ب– ناوەرۆكی ئەم توێژینەوەیەی ئاماژەپێدراو باس لە هۆكاری پارتی كرێكارانی كوردستان دەكات لە پەیوەندیە هەرێمیەكانی نێوان وڵاتانی سوریاو عێراق و ئێران و توركیا لەنێوان سالأنی (1980) تاوەكو گیرانی ڕێبەری (p.k.k) لە ساڵی (1999)،بەلاّم ئەم توێژینەوەی توێژەران باس لە ڕۆڵی كەناڵەئاسمانیەكانی (p.k.k)لە بلاّوكردنەوەی هۆشیاری نەتەوەییدەدكات ،بۆ ئەمەش دوو مشتە

---

[6]زهدیالداوودي،نشوءالوعیالقومیوتطورهعندالكورد،ضمن الموقع : http://www.ahewar.org/debat/show.art.asp?aid=281211،تأريخ الزيارة:□□□□/□/□□.

[7]كاروان ئیبراهیم ،ڕۆژنامەنوسی نزیك لە پەكەكە،چاوپێكەوتنی توێژەران لەگەڵیدا،بەرواری چاوپیكەوتن :□□□□/□/□□ ، سلێمانی.

[8]نەجیبە قەرەداغی، ڕۆژنامەوان لە كەناڵی ئاسمانی (ستێرك تیڤی) ، چاوپێكەوتنی توێژەران لەگەڵیدا،بەرواری چاوپیكەوتن : □□□□/□/□□، سلێمانی.

[9]هەندرین فەرەج هەورامی، ڕۆژنامەوان لە كەناڵی ئاسمانی (روناهی تیڤی) ، چاوپێكەوتنی توێژەران لەگەڵیدا،بەرواری چاوپێكەوتن: □□□□/□/□□ ، سلێمانی.

ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print) PP:02-30
Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115 June/2017

وەرگیراوە ،مشتەیەكی جەماوەری كەحەماوەری گشتی سنوری پارێزگای سلێمانیە هاوكات مشتەیەكی میدیایی كەهەردوو كەناڵی ئاسمانی (TV.RONAHIوSTERK.TV)یە .

ج- لە رووی میتودیەوەتوێژینەوەكەی توێژەر(سەلام عبدالكریم) توێژینەوەیەكەبەمیتۆدی مێژوویی ئەنجامدراوە لەكاتێكدا ئەم توێژینەوەی توێژەران جگە لە میتۆدی مێژووی لەژێر سایەی میتۆدی وەسفی و رێبازی رووپێوی لەمیتۆدەدا ئەنجامدراوە.

د- پەیوەندیی ئامانجەكانی ئەم توێژینەوەیەی توێژەران بەئامانجەكانی توێژینەوەی ناوبراوی سەرەوە بریتیە لەوەی ،كە هەردوو توێژینەوەكە دەرخستنی رۆڵی پارتی كرێكارانی كوردستانە لەدوو لایەنی جیاوازەوە.لەو روانگەوەیەكێك لەئامانجەكانی توێژینەوەی توێژەران خۆی دەبینێتەوە لە زانینی رۆڵی كەناڵە ئاسمانیەكانی پارتی كرێكارانی كوردستان(STERK.TV) و (RONAHI.TV) لەبڵاوكردنەوەی رۆشنبیری نەتەوەییو بەشداریی لە پەروەردەكردنی هاوولاتیەكی هۆشیار بەرانبەر بەپرسی نەتەوەكەی تایبەت بەسەرجەم پارچە دابەشكراوەكانی كوردستان، لە كاتێكدا ئامانجی توێژینەوەی ناوبراو بەشێوەیەكی گشتی بریتیە لە دەرخستنی رۆڵی پارتی كرێكارانی كوردستانلەپەیوەندییە هەرێمیەكانی توركیادا(1999-1980)، بەمەش دوای تێڕامانی توێژەران دەركەوت ،كە ئامانجەكان لێك جیاوازن.

هـ- پەیوەندی ئەنجامەكانی ئەم توێژینەوەیە بە توێژینەوەی ناوبراوی سەرەوە،ئەوەیە كەبە گوێرەی جیاوازی ئامانجەكان ئەنجامەكانیش لە نیوان هەردوو توێژینەوەكەدا جیاوازن، ئەو ئەنجامگیریەی توێژینەوەی پێشوو پێیگەیشتووە، بریتیە لە(11)خاڵ و (2) لەو ئەنجامانە بریتین لە:

1- هەر لەسەرەتاوە پەكەكە وەك رێكخراوێكی چەپی شۆرشگێریی دەركەتووە،لەژێر كارایی ئەو هزرە چەپە سیاسییە شۆرشگێرپە ماركسیزم_ لینینزمەی كەپێرەوی لێكردووە، هەروەك برەوای بە پێرەوكردنی توندوتیژی چەكدارانە لەپێناوی بەرەنگاربوونەوەی سیاسەتەكانی رژێمی فەرمانڕەوای توركیا لەدوای كودەتای(12ی ئەیلولی 1980) هەبووە و لەژێر كاریگەریی جولانەوەی چەپرەوی جیهانیدابووە، كەلەو قۆناغەدا هێندێكیان لەرێگەی خەباتی چەكداریەوە گەیشتبوونە ئامانجەكانیان و هەندێكیشیان بەردەوام بوون.

2- قەیرانی توندوتیژیی و جەنگی گەریلایی پەكەكە لەماوەی دوو دەیە،یەكێك لەدرێژترین جەنگەكانی گەریلایی مێژووەو كاریگەری توندی لەسەر توانای دەوڵەت و لاوازیی و رەوایەتی سیستەمی سیاسی توركیا هەبوو، لەگەڵ بیركردنەوە لەتەنیا رێگەی چارەسەری ئاشتی بۆ مەسەلەكە.

سێیەم : لایەنی تیۆری توێژینەوە:گرنگی پێدانی كەناڵەئاسمانیە كانی پارتی كرێكارانی كوردستان بەبونیادنانی هۆشیاری نەتەوەیی:1-1: پارتی كرێكارانی كوردستان (P.K.K): سەرهەڵدان و گەشەكردنی:

لەكۆتایی ساڵی (1977) دا ئۆیج ئالان* لەشاری (عینتاب) یەكەم رەشنوسی پرۆگرامی دامەزراندنی (پارتی كرێكارانی كوردستان) ی نوسی[10] ، ئەم پارتە لە(27یتشرینی دووەمی1978) دا یەكەمین كۆنگرەی دامەزراندنی خۆی لەگوندی (فیس)ی سەربەشاری

*عەبدوڵلا ئۆیج ئالان لەساڵی( )□□□□ لەگوندی (ئۆمەرلی) سەربەناوچەی (شانلی-ئۆرفە)، لەخێزانێكی جوتیار لەدایك بووە، ماوەیەك لە (ئەدەنە) لەكێڵگەیەكی تووتن دا كاری كردووە، لەساڵی(□□□□) دا بۆیەكەمجار سەردانی (ئەنقەرە) ی كردووە،تاوەكو تاقیكردنەوە بۆ وەرگرتنی لەزانكۆ پێشكەش بكات، ئۆجەلان لەسەرەتادا كەسێكی نوێژكەر بووە،زۆرجار ئامادەی ئەو كۆبوونەوانە دەبوو ،كە لەمزگەوتی (مالتەپە) دەكران،لەگەڵ ئەو كۆبوونەوانەی بۆ دژایەتیكردنی شیوعیەت دەبەستران،لەتەمەنی هەژدەساڵیدا لەخوێندنگەیەكی پیشەیی خوێندنی تەواوكردووە،دواتر لەخزمەتگوزاری مەدەنی كاریكردووە بۆماوەی ساڵێك لەزانكۆی ئەنقەرە خوێندكاری كۆلیژی زانستە سیاسییەكان بووە ، لەساڵی(□□□□) یشدا بەهۆی بەشداریكردنی لەخۆپیشاندانێكی خوێندكاریدا حەوت مانگ زیندانی كراوەو دواتر بیروباوەڕی چەپی هەڵگرتووەو زور سەرسام بووە بەهەردووە سەركردەی چەپرەوی ڕادیكاڵی حەفتاكان (دەنیزگەزمیش وماهیر چایان).

ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print)   PP:02-30
Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115   June/2017

(دیاربەكر)بەئامادەبوونی (22)كادیر بەست،لەئاكامی كۆنگرەكەدا (7)كەس بۆ ئەندامی كۆمیتەی ناوەندی پارتەكە هەڵبژێردران ، كە بریتی بوون لە:(ئۆجئالان ، شاهین دۆنمەز ، جەمیل بایك ، محەمەد قەرەسنگور ، محەمەد خەیری دورموش ، مەزڵوم دۆغان ، كەسیرە یەڵدرم) ، ئەم كۆنگرەیە چوار ڕۆژی خایاند وتیایدا (عەبدوڵلآ ئۆج ئالان) بەسەرۆكی پارتەكە هەڵبژێردرا .[11]

هەرلەمیانەی كۆنگرەكەشدالالایەن(مەزڵومدۆغان) و (فەرهاد كورتای) پێشنیازی ناوی (پارتی كرێكارانی كوردستان– پ.ك.ك)پەسەندكراو ئارمی (چەكوش و داس) یانوەك ئارمی پارتە كە چەسپاند ، ئەمپارتە پارتێكی ماركسی لینیی بووە و ئامانجی كاتیی ڕزگاركردنی باكوری كوردستان و ئامانجی ستراتیژیشی سەربەخۆیی كوردستانی گەورەیە .[12] دوای كۆنگرە(p.k.k)چەند نوسینگەیەكی دروستكرد،وەك:(نوسینگەی ڕێكخستن)،كە (جەمیل بایك) و (شاهین دۆنمەن) وكەسێكی تربەناوی (سلێمان)بەرێوەییان دەبرد وئەركی ئەم نوسینگەیەش ڕێكخستنی(پەكەكە)و چاودێریكردنی ئەندامانی بوو،هەروەها نوسینگەی ئایدۆلۆژیدروستكرا، كە (مەزڵوم دۆغان) و(كەسیرە یەڵدرم–فاتمەی خێزانی ئۆج ئالان)و (دوران كاڵكان – عەباس) ی لەخۆدەگرت، هاوكات بەپرسی نوسینگەی سەربازیش (محەمەد قەرەسنگور) بوو،كە ئەركیشی ڕێكخستنی بواری شەڕكردن بوو.[13]

(p.k.k)تاوەكو كودەتای(12ی ئەیلولی 1980)توانی ژمارەیەك لە كرێكاران و جوتیاران وهەندێك كەس و گروپ لەدەوری خۆی كۆبكاتەوەو بیروباوەڕە چەپەكانی لەنێو ئەو توێژانەدا بلأوبكاتەوە[14]و دوای كودەتاكەش ژمارەیەكی زۆر سەركردەو ئەندامی پەكەكە گیران، لەوانە (محەمەد خەیری دورموش ، كەمال پیر،مەزڵوم دۆغان)ی تیدابوو.[15]بەڵام لەئەنجامی فشارو هەڵمەتی دەستگیركردنی ئەندامانی (p.k.k)و بەهۆی بوونی ڕێكخراوە فەلەستینیەكان لە (سوریاو لوبنان) داعەبدوڵلآ ئۆج ئالان بڕیاری چوونە دەرەوەی دا بۆ سوریاو لەمایسی(1979) چووە سوریا.[16]

دوای جێگیربوونی ئەندامانیشیان لەسوریاو لوبنان لە(15ی تەمموزی 1981)(p.k.k)كۆنفرانسییەكەمی لە (لوبنان) بەست و تیایدا بڕیاری گەڕانەوە بۆ كوردستان و ئامادەكاری بۆخەباتی چەكداری درا،[17](p.k.k) لە (20ی ئابی 1982) دا دووەمین كۆنگرەی خۆی (لەسوریا)بەست و بڕیاری گەڕانەوەی بۆ كوردستان دووپاتكردەوەو بڕیاردرا لەپێناو بەدەستهێنانی مافەكانی كورد لەتوركیادا دەست

لەساڵی (□□□□) دا توانی سەرۆكایەتی كۆمەڵەی دیموكراتی خوێندنی باڵای ئەنقەرە (adyod) بكات و ئەندامی كارای (ddkd) بووە. بوزانیاری زیاتر بڕوانە: سامی شۆڕش، توركیاو ئەوروپا كورد لەو بازنەیەدا،چاپخانەی خانی،هەولێر،2005،ل157– 158.

[10].عەبدوڵلآ ئۆج ئالان، بەرگریكردن لەگەلێك ، و:لوقمان عەبدوڵلآ، چاپخانەی ڕەنج،لەبلأوكراوەكانی مەكتەبی ڕاگەیاندنی (پ.چ.د.ك)،ب.ش،ب.س،ل369.

[11]هاوكار محێدین جەلیل: دۆزی كوردلەتوركیا لەساڵانی(1980–1999) لەبلأوكراوەكانی ئەكادیمیای كوردی ،هەولێر،2012،ل668.

[12].ماجدخەلیل :ڕێكخستنەسیاسیەكانیباكوریكوردستان 1960–1980، چاپخانەیحاجیهاشم،هەولێر،2012،ل ل277–286.

[13]هەڤاڵ جومعە، مێژووی پارتی كرێكارانی كوردستان،لەبلأوكراوەكانی قوتابخانەی ناوەندی پارتی،ب.ش.ب.س،ل277.

[14].رعد عبدالجلیل مصطفى الخلیل: صراع الاستیعاب و الانفصال ، دراسة تجربة (الحزب العمال الكردستاني) في تركیا،الوحدة الوطنیة ومشكلة الاقلیات في العالم الثالث،مركز دراسات العالم الثالث،كلیة العلوم السیاسیة،جامعة بغداد،مطبعة التعلیم العالي في الموصل،1989،ص115.

[15]هاوكار محێدین جەلیل ، سەرچاوەی پێشوو،ل104.

[16].میخائیل م.جونتر، الاكراد ومستقبل تركیا، ت.: سعاد محمود ابراهیم خضر،مركز كردستان للدراسات الاستراتیجیة،السلیمانیة،2007،ص41.

[17].حەسەن جودی ، مێژوویك لەئاگر،نهێنی خۆڕاگری بزووتنەوەی ئاپۆچی،دیمانەیەك لەگەڵ(جەمیل بایك)دا،لەبلأوكراوەكانی (پ.چ.د.ك)،ب.س، ل713.

ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print) PP:02-30
Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115 June/2017

بەشەڕی پارتیزانی بکەن،ئەم بڕیارەش دوای مەشقکردنی ئەندامانیان لە دۆڵی (بیقاع)ی لوبناندرا ، هاوکات ستراتیژێکی(سێ) قۆناغییان بۆ خەباتی پارتەکەیان داڕشت کە بریتی بوون لە (بەرگری، هاوسەنگی هێز،هێرشکردن).[18]

دواتریش لەساڵی (1983) سەدان شەرکەریان لەناوچەی بۆتان(جەزیرە) کۆکردەوە[19]، لەسەرەتای هاوینی (1984) دا (هێزی ڕزگاری کوردستانHRK)ی دروستکرد،کەلەباشوری کوردستانەوە هێرشیان کردە سەر مەفرەزەکانی پۆلیس و سوپا،لە(15ی ئابی 1984) هێرشیانکردە سەرشارەکانی (شرناخ و ئەرۆخ و شیروان) لەویلایەتی (سێرت)و شارۆچکەی (شەمدینان) لەویلایەتی هەکاری، ئەم چالاکیەش بە(تەقە بکەو رابکە)ناونرا ،هەروەها بلاوکراوەیەکیشیان بلاوکردەوە،کە ناونیشانی (ئێمەیان پێ لەناونەچوو)ی لە خۆ گرتبوو.[20]

لەنەورۆزی (1985) دوای فراوانبوونی هێرشەکانیان بەرەیەکیان پێکەوەنا بەناوی (بەرەی ڕزگاریی نەتەوەیی کوردستان– ENIYA RIZGARIYA NETWAYI KURDISTAN)کورتکراوەکەی (ERNK)بوو، ئامانجی ئەم بەرەیە ڕزگاری و هێنانەدی سەربەخۆیی کوردستان بوو، هەروەها چارەسەرکردنی دۆزی کوردیان بەیەکێك لە ئەرکەگرنگەکانیان داناوە،[21]هەروەها لەپێناو بەهێزکردنی چالاکییە چەکدارییەکانیان لە(25ی تشرینی یەکەمی 1986) پارتی کرێکارانی کوردستانلکۆنگرەی سێیەمیلە ئەکادیمیای (مەعسوم قورقمان)لەدۆڵی بیقاعی لوبنان بەست،یەکێك لە ئەرکەکانی کۆنگرە ئەوەبووچەکدارەکانی پارتی کرێکاران کوردستان ،کە بەهێزی ڕزگاری ناودەبران بکرێت بەسوپایەکی پارتیزانی و بۆ ئەو مەبەستەش ناوەکەی گۆڕاو کردیان بە (ئەرتەشی ڕزگاریخوازی گەلی کوردستانARGK).[22]

لە(15ی نیسانی 1988) دا پارتی کرێکارانی کوردستان،کۆنفرانسێکی لە لازقیەی سوریا ڕێکخست،کە دوو هەفتەی خایاندو(300) کورد تیایدا بەشداربوون،بریتیبوون لە نوێنەری پارتە کوردییەکانی (کۆك،کاوە،ڕزگاری،یەکێتی نیشتمانی کوردستان،پارتی دیموکراتی کوردستان و حزبی کۆمەڵە)، ئەندامانی کۆنفرانسەکە پێیان وابوو دەتواننبەڕێوەبردنێکی دیموکراتی شۆڕشگێڕ لەنێوان گەلی کوردو تورکدا پێکبهێنن،هەروەها لەپێناو چارەسەرکردنی دۆزی کورد باسیان لەدروستکردنی ڕێکخراوێك بەناوی (کۆنگرەی نەتەوەیی کوردستان)ودانانی بنچینە ویاساکانی کۆنگرەکە کرد.[23]

پارتی کرێکارانی کوردستان لە(13-3ی ئازاری 1990) دا کۆنفرانسی دووەمی لە(دۆڵی بیقاع) بەست و لەبڕیارەکانی ئەو کۆنفرانسە بریتیبوون لە:دیاریکردنی ناوچەی بۆتان بەبارەگای ناوەندی سەرکردایەتی جەنگ،بەجۆرێك ،کەدەبوایە جەنگ لەوێوە بلاوبێتەوەو ناکۆکی لەگەڵ حکومەتی تورکیا یەکلابکاتەوە،هەروەها وێڕای پەیوەندی دۆستایەتی لەگەڵ بزووتنەوە ئاینییەکانبڕیاری کارکردنی لەگەڵ پارتەسەوزەکان و ڕێخراوەکانی ژنان دا، هاوکات بڕیاریدا تەنها لە ئامانجە سەربازیەکان نەدات،بەڵکو لە دامودەزگا ئابوریەکانی دەوڵەتیش بدات، ئەم پارتە کۆنگرەی چوارەمیشی لەسوریا لە(31-25) کانونی یەکەمی هەمان ساڵدا بەست و لەم کۆنگرەیەدا بڕیاریدا هێرشەکان بۆ سەر خەڵکانی مەدەنی ڕابگرن و زیاتر هێرش بکەنە سەر پاسەوانی گوندەکان و خێزانەکانیان و کردەوە چەکدارییەکانیان

---

[18]. میخائیل م.جونتر، مصدر سابق،ص74-75 ، بیار مصطفی سیف الدین:کێشەی کورد لەپەیوەندییەکانی ئەمریکا_ترکیا،وەرگێرانی لە عەرەبیەوە: سەمەد ئەحمەد،چاپی یەکەم، هەولێر،2009، ل180.

[19]خليل علی مرادوآخرون، القضية الكرديةفي تركيا وتأثيرها على دول الجوار ،مركز الدراسات التركية،جامعة الموصل،1989،ص120.

[20]ابراهيم الداقوقي: اكراد تركيا،دار المدى للثقافة والنشر،سورية–دمشق،2003،ص297" بیار مصطفى سيف الدين:تركياوكوردستان العراق"الجارين الحائرين"،مطبعة خاني،اربيل،2008،ص147-148.

[21]رعد عبدالجليل،المصدر السابق،ص116.

[22]حەسەن جودی، سەرچاوی پێشوو،ل715.

[23]هاوکار محی الدین جلیل، سەرچاوی پێشوو ،ل116.

ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print)　　　PP:02-30
Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115　　　June/2017

بۆسەر ئامانجە سەربازییەكان بەزۆریش بۆسەر هێزە تایبەتیەكان زیاد بكەن،هەروەها بڕیاریاندا هەوڵ بۆ چەسپاندنی ئاسایشی گوندە كوردییەكان بدەن.[24]

پارتی كرێكارانی كوردستان لەسەرەتای نەوەدەكاندا زۆر گەشەی كردو لەهەڵبژاردنەكانی تشرینی یەكەمی (1991) دالەتوركیا (22) ئەندام لە ئەندامانی پارتی خەڵكی زەحمەتكێش (HEP) كەبەلایەنگیری پارتی كرێكارانی كوردستان دەناسرێن،دەنگیان هێناو چوونە پەرلەمانی توركیاوە.[25]

پارتی كرێكارانی كوردستان لەڕۆژانی (28-7ی كانونی دووەمی1995) دا پێنجەمین كۆنگرەی خۆی بەست ،كە (317) ئەندام بەشداریان تێداكردو لەم كۆنگرەیەدا هەوڵیاندا گۆڕانكاری لەپەیرەو پرۆگرام و تاكتیكی خۆیاندا ئەنجام بدەن،لەوبڕیارە گرنگانەخۆگونجاندن بوو لەگەڵ باری تازەی جیهان و وازهێنان بوولەهێما تەقلیدیەكانی جەنگی سارد،لەم پێناوەشدا بڕیاری گۆڕینی ئاڵای پارتی كرێكارانی كوردستان درا بەلادانی (چەكوش وداس) وگۆڕینیبۆ مەشخەڵ،هەروەها لەكۆنگرەدا دەنگ لەسەر ڕەتكردنەوەی سۆسیالیزم بەپێی تێڕوانینی سۆڤیەت درا وجەختیان لەسەر گرنگیدان بەچالاكی سیاسی و دبلۆماسی كردەوەو خەباتی چەكداریشیان بۆ هۆكارێك بۆگەیشتن بەئامانج دانا.[26]

بەم شێوەیە پارتی كرێكارنی كوردستان لەخەباتی سیاسی و چەكداری خۆی بەردەوامبوو تاوەكو گیرانی (عەبدوڵلا ئۆیج ئالان)لە (14/شوباتی/1999) پێینایە قۆناغێكی نوێوە، كە تاوەكو ئێستا لەخەبات بەردەوامە،پارتی كرێكاران لەژیانی سیاسی خۆیدا(11) كۆنگرەی بەستوەولە ساڵی(2005) یشەوە بەستنی كۆنگرە كەبە(4ساڵ) جارێك بوو بوبە(2 ساڵ) جارێك و دوا كۆنگرەی ئەو پارتەش لە(2013) دا بوو.[27]

1- 2 : بایەخ پێدانی(پارتی كرێكارانی كوردستان) بەدەزگاكانی ڕاگەیاندن:

پارتی كرێكارانی كوردستان هەر لەسەرەتای دامەزراندنیەوە گرنگیەكی زۆری بەبواری ڕاگەیاندن داوەو وەك بەشێكی تەواوكاری لەخەباتی چەكداری و گەیاندنی دۆزی كورد بە دونیای دەرەوەو بەمەبەستی بەرپەرچدانەوەی ئەو هەوڵانەی،كە توركەكان بۆ پەردەپۆشكردنی كێشەی كورد لەتوركیادەیاندا،پەنایان بۆ دەزگاكانی میدیا بردووە، هەر لەو ڕوانگەوە لەساڵانی(1977-1978) (مانیفیستۆ) ی دەركرد بۆ ڕوونكردنەوەی خەباتی پارتەكەو دەرخستنی زوڵم و زۆری دەسەڵاتدارانی تورك،هەروەها ڕۆژنامەی (هاوار) لەزیندان و پاشانیش بلاَوكراوەی (بەرخۆدان) یان لەنێوان ساڵانی   (1980-1982) دەركرد.[28]

جگە لەناوخۆ ئەم پارتە لەدەرەوەش (ئەوروپا) ڕۆژنامەیەكی فەرمی هەبوو بەناوی (سەرخۆبوون) و لەڕووی سیاسیەوە پارتی كرێكارانی كوردستان لەساڵی(1987) كۆمەڵێك ڕێكخراوی دروستكرد ،كەلە(بەرەی ڕزگاریی نەتەوەیی كوردستان)ئەندام بوون،وەكو یەكێتی كرێكارانی ولاَتپارێزی كوردستان(YKWK) ، یەكێتی ڕۆشنبیرانی ولاَتپارێزی كوردستان(YRWK)، یەكێتی گەنجانی كوردستان (YXK)، یەكێتی ژنانی ولاَتپارێزی كوردستان(YJWK)، هەروەها لەساڵی(1989)دا ئەم بەرەیە گۆڤارێكی بەناوی (بەرخۆدانBERXWEDAN)لە (دۆسلدرۆف) دەركرد ،هەروەها لەشاری كۆڵنی ئەڵمانیش گۆڤارێكی بەناوی (سەرخوەبوونSERXWEBUN)دەركرد.[29]

---

[24]میخائییل م.جونتر، المصدر السابق،ص77.
[25]هاوكار محی الدین جلیل، سەرچاوەی پێشوو،ل194.
[26]حەسەن جودی، سەرچاوەی پێشوو،ل□□□.
[27]سەردار ستار،چالاكوانی سیاسی، چاوپێكەوتنی توێژەران لەگەڵیدا،بەرواری چاوپێكەوتن : □□ /□□□□/□،سلێمانی.
[28]سەردار ستار،چالاكوانی سیاسی، چاوپێكەوتنی توێژەران لەگەڵیدا،بەرواری چاوپێكەوتن : □□ /□□□□/□،سلێمانی.
[29]هنری باركی واخرون، القضیة الكردیة في تركیا،ت: هفال ،مؤسسة موكریانی للبحوث والنشر، اربیل،□□□□،ص□□□-□□□.

ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print) PP:02-30
Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115 June/2017

لە درێژەی دامەزراندنی دەزگا میدیایەکانیشدا ئەم پارتە لەسالآنی نەوەدەکاندا یەکەمین ڕادیۆی سەتەلایتی بەناوی(میزۆپۆتامیا)لەڕووسیا دامەزراند،هەروەها ڕۆژنامەی ڕۆژانەی (ئۆزگورپۆلۆتیکا) ی دەرکرد ،لەباشوری کوردستانیش لەسالآنی(1993–1999) دا ڕۆژنامەی هەفتانەی (ولآت)ی بلآودەکردەوە.[30]

لەو ڕۆژنامەو گۆڤارە ناسراوانەیی(p.k.k) لەوقۆناغەدادەریدەکرد،گرنگترینیان ئەمانەبوون:گۆڤاری(بانگا سەرخۆبوون_بانگی سەربەخۆبوون)کەلەقەزای کوردنشینی(دێرك)لەسوریادا بەزمانی کوردی وعەرەبی دەریدەکرد،گۆڤاری(دەنگی کوردستان)لەدیمەشق بەزمانی کوردی و عەرەبی دەریدەکردویەکێك بوو لە بلآوکراوە گرنگەکانی پارتی کرێکاران ،کەبەشێوەیەکی بەرفراوان لەباکوری کوردستان ڕەواجی پەیداکردبوو[31].

هەروەها گۆڤاری(ڕەوشەن)لەئەوروپا بەزمانی کوردی دەرچوو،دواتریشگۆڤاری(تۆڵەی ئاگرین)کە ئەم گۆڤارە تایبەت بوو بەبواری سەربازی _ زمانحالّی بەرەی ڕزگاریخوازی گەلی کوردستان بوو _ دەرکرا ، هەروەها گۆڤاری (چاندە گەل_ ڕۆشنبیری گەل)،لەگەڵ گۆڤاری (بەرخۆدان)لەئەڵمانیاوگۆڤاری (بانگی بەرخۆدان)وگۆڤاری(توریڤان–پرشنگ)،یش دەرکران[32]جگەلەمەش (p.k.k) ،لەولآتانی ئەوروپا لەپشتی دروستکردنی چەندین ڕێکخراوەوە بوو ،وەکو کۆمەڵەی ڕۆشنبیری و هونەری و یەکێتیەکانی مامۆستایان وژنان ولاوان و..هتد.

هەر لە درێژەی دامەزراندنی ڕێکخراوی نوێدائەم پارتە (ئینستیتوتی کوردی بۆ لێکۆڵینەوەوزانست) ی لەساڵی (1994) بۆلێکۆڵینەوەودۆزینەوەی بەڵگەنامەکانی پەیوەندیدار بەکورد دامەزراند، هاوکات(ڕێکخراوی مانگی سوری کوردستان) ی بۆ یارمەتیدانی کەسانی بریندار لەشەڕەکاندا دروستکرد کە بنکەکەی لەشاری (بۆن)ی ئەڵمانیا بوو،هەروەها لەزۆربەی شارەکانی ولآتانی ئەوروپا بنکەی هەبوو.[33] هاوکات ئەم پارتە وێڕای سود وەرگرتن لە پەیوەندی تەلەفۆنی (مۆبایل)و فاکس و نامەی ئەلیکترۆنی و سایتی ئینتەرنێتی،هەنگاوێکی بەکردنەوەی یەکەم کەناڵی تەلەفیزیۆنیئاسمانی کوردی لە ئەوروپاگرنگی نا،بەناوی(MED-TV) کەلە (1995/5/15) لەولآتی بەلجیکا دەستی بەپەخشی فەرمی کرد.[34]

ئەم کەناڵە ئاسمانیە،کە لەمێژووی کورددا بەیەکەمین کەنالی تەلەفیزیۆنی ئاسمانی دادەنرێت ،کە لە لایەن پارت و روژنامەوانانی کوردەوە ئاڕاستە کرابێت،ئەم کەناڵە ئاسمانیە بەردەوام لەلایەن نەیارانیپارتی کرێکارانی کوردستانەوە گرفتی بۆ دروستدەکرا، بەوهۆیەوە لەولآتی (بەلجیکا) داخراو دووبارە لە (پاریس)ی پایتەختی (فەرەنسا) کرایەوە، دوای ئەم جارەش لەداخستنی بە ناوی کەناڵی (میزۆپۆتامیا) کرایەوە.[35]

ئەم کەناڵە ئاسمانیە ڕۆژانە بەرنامەکانی (18)کاتژمێر بەشێوەزارەکانی کوردی و بەزمانەکانی تورکی و عەرەبی ،پێشکەش دەکردوژمارەیەکی زۆری کوردی پارچەکانی کوردستان و هەندەرانی لەخۆی کۆکردەوە.[36]

---

[30] سەردار ستار،چالاکوانی سیاسی، چاوپێکەوتنی توێژەران لەگەڵیدا،بەرواری چاوپێکەوتن : [illegible] /[illegible]/[illegible]،سلێمانی.

[31] د.سعد ناجی جواد، پرسی نەتەوایەتی کورد،وەرگێڕانی:بەرزانی مەلاتەها، چاپخانەی سایە،2009،ل33–34.

[32] پارتی کرێکارانی کوردستان ورۆڵی لەبزووتنەوەی ڕزگاری نەتەوایەتی کوردستاندا ،لەبلآوکراوەکانی مەکتەبی ناوەندی دیراسات وتوێژینەوە،1996،دیراسەی ژمارە(10)،ل37.

[33] هنری بارکی وآخرون، القضية الكردية في تركيا ،ل[illegible]–[illegible].

[34] حەسەن جودی، سەرچاوەی پێشوو،ل718.

35– بەهادین ئەحمەد،سەرەتایەکبۆمێژووی ڕاگەیاندنی کوردی،خانەی بلآوکردنەوەی چوارچرا،سلێمانی، 2010،ل 81–82.

36Daily News | 9/14/2009History of PKK in Turkey www.

ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print) PP:02-30
Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115 June/2017

زۆربەی بەرنامەکانی ئەم کەناڵەش بریتی بوون لە:هەواڵ،بەرنامەی سیاسی ،مۆسیقا،پەروەردەی منداڵ،دراما،بەرنامەی بەڵگەنامەیی،لێکدانەوەی ڕووداو و دۆزەسیاسەکان و تاوتوێکردنیان ،کەلەمیانەیدا داواکاریەکانی گەلی کورد لەپێناوبەدەستهێنانیمافی چارەنووسگفتوگۆی لەبارەوە دەکرا.[37]، لەبەرئەوە حکومەتی تورکیا بەردەوام هەوڵیدەدارێگری لە پەخشی ئەم کەناڵە بکات،[38] جگەلەو هەنگاوانەی سەرەوە پارتی کرێکارانی کوردستان لەباشوری کوردستان وێرای کردنەوەی لقی باشوری (مەڵبەندی ڕۆشنبیری میزۆپۆتامیا)و دەرکردنی هەفتەنامەیەك بەناوی(ڕۆژی وڵات) لەساڵی (1993) دا لەساڵی (1995)دا بڕیاری دامەزراندنی ڕێکخراوێکی بۆباشوری کوردستاندا.[39]

3-1 :هۆشیاری نەتەوەیی لەدیدی(پارتی کرێکارانی کوردستان) دا:

هەرلەسەرەتای دامەزراندنیەوە پارتی کرێکارانی کوردستان بەئامانجی بەرەنگاربوونەوەی هەوڵەکانی دەسەڵاتدارانی تورکیا بۆ تواندنەوەی کورد دروستبوو،لەو پێناوەدا هەوڵیدا لەڕووی مێژووی و سیاسیەوەجەماوەری کورد هۆشیار بکاتەوە ە[40]،هەروەك ڕۆژنامەنوسی ناوداری فەرەنسی(دیڤید ماکداوڵ) ئاماژەی بۆ دەکات"بۆ ئەم مەبەستەش لەوقۆناغەدا ئایدولۆژی پارتی کرێکرانی کوردستان بریتی بوو لە تێکەڵکردنی خەباتی چینایەتی وناسیۆنالیزم،ناوی ئۆرگانی ئەوان،بڵاوکراوەی ناوەندیان(سەربەخۆبوون) کە(مەزلۆم دۆغان) سەرنوسەری بوو بەڕۆشنی ئامانجی پەکەکەی ئاشکرا کردبوو"[41].

پارتی کرێکارانی کوردستان مێژووی کوردی کرد بەسێ قۆناغەوە کەهەر قۆناغێکیش تایبەتمەندی خۆی هەیە،قۆناغی یەکەم لەهەڵگیرسانی جەنگی جیهانی یەکەمەوە دەست پێدەکات تادەگاتە کۆتاییەکانی جەنگی دووەمی جیهانی،قۆناغی دووەم لەساڵی (1945)ەوە دەست پێدەکاتتاساڵی(1970)، قۆناغی سێیەمیش ،کە بە(قۆناغی نوێ) ناودەبرێتو بەبیری ئەوان لەقۆناغی نوێدا سێ تەوژمی سەرەکی دیاریکرد، کە ئەوانیش بریتیبووون لە (فیودالیەت و بۆرژوای کوردی و ئاراستەی نیشتمانی پرۆلیتاری).

شایانی باسە ئەم پارتە تێروانینی جیاوازی هەبوو لەمەڕ هەرسێ ئاراستەکە،پێیوابوو ئاراستەی یەکەم لەگەڵ هاتنە پێشی نەوەدەکاندا پاشەکشەی کردو لاواز بوو،ئاراستەی دووەمیش بووە پاشکۆی دەوڵەتی تورکیا،هەر بۆیە زیاتر جەختیان لە ئاراستەی سێیەم دەکردەوە کە ئاراستەیەکی پرۆلیتاری هەبوو،پێیان وابوو جوڵانەوەی ڕزگاری نیشتمانی هاوچەرخ بەپشت بەستن بەڕێبازی مارکسیزم _ لینینیزم وەك ئایدۆلۆجیایەکی تایبەت بەخۆی دێتەدی[42].

هاوکات ئەم پارتە جەختی لەسەر ڕزگاری و سەربەخۆبوون لە دەوڵەتی تورکیا دەکردەوە،هەر بۆ ئەم مەبەستە چەندین بڵاوکراوەو نامیلەکەی دەرکرد،کە دیارترینیان ڕۆژنامەی(سەربەخۆبوون)بوو،دەستپێکی ژیانی ڕاگەیاندنی ئەم ڕۆژنامەیە لەگەڵ دامەزراندنی پارتی کرێکاراندااهاوکاتبوو، لێرەوە دەردەکەوێت ،کە پارتی کرێکارانی کوردستان لەڕێگەی سیاسی و ڕاگەیاندن و خەباتی چەکداریەوە هەوڵی ڕزگاری وسەربەخۆی بۆ کوردستان دەدا،بۆ ئەم مەبەستەش هەوڵیدەدا هۆشیاری نەتەوەیی لەڕێگەی یەکێتی نەتەوەیی وبڵاوکردنەوەی دیموکراتی یەوەپەرەپێبدات ولەڕێگەی ڕاگەیاندنەکانیەوە کاری لەسەر سێ پرسی سەرەکی کۆمەڵ دەکرد ئەوانیش:پرسی کۆمەڵ و پرسی ئازادیەکان و پرسی یەکسانی .لەئێستاشدا سیستەمی (کۆنفیدراڵیزمی دیموکرات -نەتەوەی دیموکراتیك) وەك چارەسەر بۆ

37David Romanos: The Kurdish nationalist movement, opportunity ,mobilization and Identity, Cambridge university press,2006,p.155.

38دیڤید ماکداوڵ، مێژووی هاوچەرخی کورد،و: ئەبوبەکر خۆشناو،چ2،چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە،هەولێر،2005، ل736.

39هاوکار محی الدین جلیل، سەرچاوەی پێشوو،ل211-212.

40المبادئ الاساسیه لحزب عمال کردستان، اللجنه المرکزیه لحزب العمال الکردستانی.

41بزتنەوەی نەتەوەی کورد وهیوای سەربەخۆیی،وەرگێڕانی لەفارسیەوە: ئەکرەمی میهرداد،بەرگی دووەم،سلێمانی [illegible]،ل[illegible].

42سەلام عەبدولکەریم عەبدوڵلا،پارتی کرێکارانی کوردستان(PKK) لەپەیوەندییە هەرێمیەکانی تورکیادا(1980-1999)،نامەیەکی دکتۆرایە (بڵاوکراوەیە) ،پێشکەشی بەشی مێژووی کۆلیژی زانستە مرۆڤایەتیەکانی زانکۆی سلێمانی کراوە،2014،ل24.

ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print)   PP:02-30
Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115   June/2017

پرسی كورد لەنێو پەیڕەوپڕۆگرامی خۆیدا چەسپاندووەو لەبەدیلی خەباتكردن بۆدەوڵەتی نەتەوەیی دا خەباتی بۆدەكات[43]،واتە لەڕووی هۆشیاری نەتەوەییەوە كار لەسەر بەدیموكراسی كردنی كۆمەڵگاو جەخت كردنەوە لەسەر یەكسانی و هۆشیاركردنەوەی تاك بەمافە نەتەوەییەكانی لەنێو چوارچێوەی كۆمەڵگەیەكی دیموكراتی دەكاتەوە نەك دامەزراندنی دەوڵەتی نەتەوەیی.

چوارەم: لایەنی مەیدانی توێژینەوە:

1– پوختەیەك دەربارەی كەناڵە ئاسمانیەكانی (STERK.TV) و(RONAHI.TV) ی مشتە(عەینە)ی توێژینەوە:

1– 1: كەناڵی ئاسمانی (STERK.TV) :

بریتیە لە كەناڵێكی تەلەفیزیۆنی ئاسمانی كوردی ،كە لەلایەن (پارتی كرێكارانی كوردستان)–p.k.k - وەوە ساڵی (2009)دامەزراوەو ناسنامەی كەناڵەكە كەناڵێكی ئاسمانی سیاسی كۆمەڵایەتی كولتوری ڕیكلامی گشتیەو نوسینگەی سەرەكی لە وڵاتی (بەلجیكا) یە وچەندین نوسینگەی تری لە شوێنەجیاوازەكانی وەك شاری (كوڵن)ی ئەڵمانیا ، پاریس،ستوكهۆڵم، باشوری كوردستان (شاری سلێمانی) ، ڕۆژئاوایی كوردستانهەیە ، هاوكات چەند ستافێكی لە باكوری كوردستان و ئەمریكای لاتین و (شاری مەخمور) ی باشوری كوردستان و چەند ناوچەیەكی تری جیهان هەیە ، ئەم كەناڵە لە سەرهەردوو مانگی دەستكردی (نایلسات) و (هوتبیرد) پەخشی خۆی دەكات.[44]

جێگەی ئاماژەیە، كە ئەم كەناڵە لەهەمان شوێن و بینای یەكەمین كەناڵی ئاسمانی كوردی (MED TV) دا پەخش دەكات و وشێوازی كاركردنیشی بۆهەمان شێوازی كاركردنی مید تیڤیدەگەڕێتەوە ولەلایەن دەستەیەكی(11) كەسیەوە سەرپەرشتی دەكرێت و بەڕێوەبردنیشی بەشێوەی هاوسەرۆكیە كە پێكهاتووە لەدوو هاوسەرۆكی (ژن) و(پیاو) ێك.[45]

سەرچاوەی دارایی ئەم كەناڵە دەگەڕێتەوە بۆ كۆمپانیا ڕیكلامیەكان و كارسازانی كورد لە ئەورووپاو داهاتی فرۆشتنی وێنەوهەواڵ و هاوكاری كەسایەتیە كوردیەكانی ئەورووپا ، واتە دارایی ڕوون و ئاشكرایە،چونكە بەگوێرەی یاساكانی ئەولاَتە دەبێت سەرچاوەی دارایی كەناڵە میدیاییەكان ڕوون بێت بە مەبەستی دانی باجی ساڵانە،هەروەها پلان وسیاسەتی ئەم كەناڵە هێنانەدی چەمكی (نەتەوەی دیموكراتیك)ە،چەندین بەرنامەی سیاسی و كولتوری و ڕۆشنبیری و ئاینی هەیە ،كە لەڕووی هۆشیاری نەتەوەییەوە گرنگی بە هۆشیاری مێژوویی و دیموكراتیی و نەتەوەیی دیموكراتیك و مافەكانی تاك و ژن دەدات.[46]

ڕیزبەندی هەواڵەكانیش لەم كەناڵەدا بە پێی گرنگی ڕووداوەكانە لە هەریەك لە پارچەكانی (باكور، ڕۆژئاوا، ڕۆژهەلاَت، باشور) ی كوردستانداڕئەم كەناڵە لەجێگرەوەی ئاراستەكردنی تاكی كورد بۆ دروستكردنی دەوڵەتی نەتەوەیی ،هەموو بەرنامەكانی لەخزمەت چەمكی(نەتەوەی دیمەكراتیك)ە ،كەلە بیروبۆچونەكانی ڕێبەری پارتی كرێكارانی كوردستان (عەبدوڵلاَ ئۆجەلان)ەوە وەرگیراوە.[47]

1-2   : كەناڵی ئاسمانی (RONAHI.TV)

---

[43] سەردار ستار،چالاكوانی سیاسی، چاوپێكەوتنی توێژەران لەگەڵیدا،بەرواری چاوپێكەوتن : □□ /□□□□/□،سلێمانی.

[44] نەجیبە قەرەداغی، ڕۆژنامەوان لە كەناڵی ئاسمانی (ستێرك تیڤی) ، چاوپێكەوتنی توێژەران لەگەڵیدا،بەرواری چاوپیكەوتن : □□/□/□□□□ ، سلێمانی.

[45] هەمان سەرچاوە.

[46] هەمان سەرچاوەی پێشوو.

[47] نەجیبە قەرەداغی، ڕۆژنامەوان لە كەناڵی ئاسمانی (ستێرك تیڤی) ، چاوپێكەوتنی توێژەران لەگەڵیدا، بەرواری چاوپێكەوتن: □□/□/□□□□ ، سلێمانی.

ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print) PP:02-30
Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115 June/2017

کەناڵی ئاسمانیڕوناهی تیڤی (RONAHI.TV): کەناڵێکی تەلەفیزیۆنی ئاسمانییە ،کە لە لایەنپارتی کرێکارانی کوردستان - p.k.k.ەوە لە(21 نوڤەمبەری 2011) دامەزراوەو بەرنامەو هەواڵەکانیشی بەزمانەکانی کوردی " کرمانجی و سۆرانی"، عەرەبی، ئینگلیزی، فەرەنسی، بڵاودەکاتەوە، لە هەریەکە لە (کۆبانێ و عەفرینی ڕۆژئاوای کوردستان)، (شارەکانی قامشلۆ)، شارۆچکەی (دەرندەرلییو) ی نزیك لە (برۆکسلی پایتەختی بەلجیکا)، (شاری سلێمانی)ی باشوریکوردستان بارەگای هەیەو هاوکاریدارایشی لە لایەن ڕۆژئاوایکوردستان و گروپ و کۆمەڵە کوردیەکان بەتایبەت لەئەوروپاوە بۆ دەستەبەردەکرێت.[48]

ڕوناهی تیڤی لە سەر هەردوو مانگی دەستکردی (هوتبێرد) و (نایلسات) بەم فریکیۆنسیانە وەشان دەکات:

Frekans: 12520 » Polarizasyon: V - Dikey » Sembol: Eutelsat

Hotbird 13Frekans:11345 » Polarizasyon: V - Dikey » Sembol 27500 NILESAT

ستراتیژی کارکردنی دوورمەودای ئەم کەناڵەئاسمانیەش خۆی لە دامەزراندنی کۆنفیدرالیزمی دیموکراتی بۆ کوردو سەرجەم گەلاندەبینێتەوە،کەلەو ڕوانگەوە گەیشتنی کورد بە سەرجەم مافەکانی لە ئامانجە سەرەکیەکانی ئەم کەناڵەیە، هاوکات ئامانجێکی تر لە دامەزراندنی ئەم کەناڵە ئاسمانیە خستنەڕوو و ڕوماڵکردنی شۆڕشی ڕۆژئاوای کوردستان و دروستکردنی پردی پەیوەندی لە نێوان ڕۆژئاواو بەشەکانی کوردستان و بڵاوکردنەوەی هزری نەتەوەیی و نیشتمانی و پیادەکردنی سیستەمی نەتەوەیی دیموکراتیك و پێکەوەژیانی گەلان و ئایین و ئاینزاکانە،لە لایەکی ترەوە شێوازی بەڕێوەبردنی کەناڵەکەش بە شێوەیەك ڕێکخراوە ،کە لەهەر بارەگایەکدا بە سیستەمی هاوسەرۆکیو ئەنجومەنی بەڕێوەبەری کارەکانی ڕایدەکرێت و بەهۆیەوە سەرپەرشتی بەشەکانی سیاسی،هونەری،کلتوری ،ئابوری،زانستی، منداڵان و وەرزشی، کۆمسیۆن دەکرێت،سەبارەت بە بەرنامەکانی ئەم کەناڵە ئاسمانیەوە ئەتوانرێت بوترێت کە زیاتر تایبەتن بە ڕۆژئاوای کوردستان و بەگشتیش کوردستانی گەورەو پرسی نەتەوەیی مەبەستە، لە ئێستادا ژمارەی بەرنامەکانی دەگاتە (50) بەرنامەی ڕۆژانەو هەفتانەو دووهەفتە و مانگی جارێك وبەرنامەی تایبەتیشی هەیە.[49] ئەم کەناڵە ئاسمانیە لە ڕوانگەی هۆشیاری نەتەوەییەوە کار لەسەر دیموکراتیزەکردن و سیستەمی نەتەوەیی دیموکراتیك دەکات و پێیوایە وەك جێگرەوەی دەوڵەتی نەتەوەیی دەبێت لە ڕێگەی (سیستەمی نەتەوەیی دیموکراتیك)ەوە گەلی کورد ڕزگاربکرێت، کە بەرجەستەترین نمونەی ئەوسیستەمە نەتەوەییە دیموکراتیەش بەلای ئاراستەکارانی ئەم کەناڵە تەلەفیزیۆنیە ئاسمانیەوە خۆبەڕێوەبەرێتی خۆرئاوای کوردستانە .

2-چوارچێوەی مەیدانی :

أ- خاسیەتەکەسیەکانیبەرتوێژان :

1- مشتەی توێژینەوەکە لەڕووی ڕەگەزەوە:

مشتە(عەینە) وەرگیراوی ئەم توێژینەوەیە، کە پێکهاتووە لە(50) کەس، لەو ڕێژەیە ژمارەی مشتەی وەرگیراو لە ڕەگەزی(نێر) (28) کەسە، لە بەرامبەردا ژمارەی هەمان مشتە لەڕەگەزی مێ تەنها (22) کەس لەخۆ دەگرێت، هەروەکو لەخشتەی ژمارە (2) دا ڕوونکراوەتەوە:

خشتەی ژمارە (2) : بەشداربووانی ڕاپرسی توێژینەوەکە لە ڕووی ڕەگەزەوە

ز	ڕەگەز	دوبارە	ڕێژەیسەدی
1	نێر	28	٪ 56

[48] هەندرین فەرەج هەورامی، ڕۆژنامەوان لە کەناڵی ئاسمانی (روناهی تیڤی) ، چاوپێکەوتنی توێژەران لەگەڵیدا،بەرواری چاوپێکەوتن: □□/□/□□□□ ، سلێمانی.

[49] سەرچاوەی پێشوو.

ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print)   PP:02-30
Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115   June/2017

2	مێ	22	٪ 44
کۆ		50	٪ 100

توێژەران فۆرمی ڕاپرسیان بەشێوەیەکی هەڕەمەکی دابەشکردووە،لەم ڕوانگەیەوەڕێژەی(نێر) لە (12٪) لەڕەگەزی (مێ) زیاترە، وەک دەبینرێت ڕەگەزی (نێر) ڕێژەی (56٪) مشتەی توێژینەوەکە پێك دەهێنێت بەڵام ڕەگەزی(مێ) تەنها ڕێژەی (44٪) بەشداربووانی ڕاپرسیەکە لەخۆدەگرێت .

2- ئاستی خوێندەواری مشتە(عەینە)ی توێژینەوەکە :

مشتە(عەینە) ی توێژینەوەکە لەڕووی ئاستی خوێندەواریەوە بەسەر هەڵگرانی بڕوانامەجیاوازەکاندا لە قۆناغەجیاوازەکانی خوێندندادابەشبووە، لەو ڕووەوە لەکۆی (50) کەسی وەرگیراوی مشتەی توێژینەوەکە، ژمارەی ئەوانەی بڕوانامەی ئاستی خوێندنی (ناوەندی) یان هەیە (15) کەسن، لەکاتێکدا لەکۆی ژمارەی بەشداربووانژمارەی هەڵگرانی بڕوانامەی (دبلۆم) تەنها(12) کەس پێك دەهێنێت ، لەبەرامبەردا (21) کەس لە بەشداربووانی مشتە(عەینە) کە بڕوانامەی (بەکالۆریۆس) یان هەیە،بەڵام ڕێژەی ئەو بەشداربووانەی ،کە بڕوانامەی(ماستەر) یان هەیە تەنها (2) کەسن، لەکاتێکدا هیچ بەشداربوویەکی مشتەی توێژینەوەکە بڕوانامەی (دکتۆرا) ی نییە، هەروەك لەخشتەی ژمارە (3) دا ئاماژەی پێکراوە:

خشتەی ژمارە(3): بەشداربووانی ڕاپرسی توێژینەوەکەلەڕوویئاستیخوێندەواریەوە :

ژ	ئاستیخوێندن	دوبارە	ڕێژەیسەدی
1	ناوەندی	15	٪ 30
2	دبلۆم	12	٪ 24
3	بەکالۆریۆس	21	٪ 42
4	ماستەر	2	٪ 4
5	دکتۆرا	0	٪ 0
کۆ		50	٪ 100

بەوردبوونەوە لەخشتەی ژمارە(3) بۆ توێژەران ڕوون دەبێتەوە ،کە زۆرترینی بەشداربووانی مشتەی توێژینەوەکە خاوەنی بڕوانامەی (بەکالۆریۆس)ن کەڕێژەی (42٪)ی بەشداربووانی ڕاپرسیەکەپێك دەهێنێت،بەڵام هەڵگرانی بڕوانامەی (ماستەرو دکتۆرا) کەمترین ڕێژەی مشتەی توێژینەوەکە پێك دەهێنن، لەم ڕوانگەیەوە هەڵگرانی بڕوانامەی (ماستەر) تەنها لە (4٪) پێك دەهێنن، لەکاتێکدا (0٪) ڕێژەی هەڵگرانی بڕوانامەی (دکتۆرا) یە لەکۆی بەشداربووانی ڕاپرسیەکە.

3- ئاستی مشتە (عەینە) ی توێژنەوەکە لەڕووی تەمەنەوە :

بەشداربووانی ڕاپرسی توێژینەوەکە لەڕووی ئاستی تەمەنەوە دابەشبوون بۆچەند گروپێك ، وەك لەخشتەی ژمارە(3) دا ڕوونکراوەتەوە، لەو بارەوە گروپی (18-24) ساڵی تەمەنی (10) کەس لەبەشداربووانی توێژینەوە کەلەخۆدەگرێت، بەڵام ئەوانەی تەمەنیان دەکەوێتە نێوان گروپی (25-31) ساڵی تەنها (11) کەسن، لە بەرانبەردا ژمارەی ئەوانەی تەمەنیان لەنێوان (32- 38) ساڵیدایە تەنها (9) کەس پێك دەهێنن، لەکاتێکدا (6) کەس لەبەشداربووانی توێژینەوەکە تەمەنیان دەکەوێتە نێوان (39- 45) ساڵییەوە.هەرچی گروپی پێنجەمی توێژینەوەکەشە لەڕووی تەمەنەوە دەکەونە نێوان (46- 52) ساڵی ، کە (7) کەس لەکۆی (50) بەشداربووی توێژینەوەکە لەخۆدەگرێت، هاوکات (5) کەس لەمشتە(عەینە) ی توێژینەوەکە تەمەنیان دەکەوێتە نێوان گروپی (53- 59) ساڵیەوە، کۆتا گروپیش بۆتەمەنی (60- 66) ساڵی تەرخانکراوە، کە ڕێژەکەیان تەنها (2) کەسە. هەروەك لەخشتەی ژمارە (4) ڕوونکراوەتەوە:

PP:02-30 ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print)
June/2017 Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115

خشتەی ژمارە (4): بەشداربووانی ڕاپرسی توێژینەوەکە لە ڕووی تەمەنەوە

ژ	تەمەنبەساڵ	دوبارە	ڕێژەیسەدی
1	24 - 18	10	٪ 20
2	31 -25	11	٪ 22
3	38 -32	9	٪ 18
4	45 - 39	6	٪ 12
5	52 -46	7	٪ 14
6	59 -53	5	٪ 10
7	66 -60	2	٪ 4
کۆ		50	٪ 100

بەوردبوونەوە لەخشتەی ژمارە (4) بۆ توێژەران دەرکەوت، کە دوو گروپی گەنجترینی بەشداربووانی توێژینەوەکە زۆرترین ڕێژەی مشتەی توێژینەوەکەیان پێکهێناوە، لەو سونگەیەوە(10) کەس تەمەنیان دەکەوێتە گروپی (18–24) ساڵیەوە کەدەکاتەڕێژەی (20٪ ی بەشداربووانی توێژینەوەکە، هاوکات گروپی (25– 31) ساڵی (11) بەشداربوو لەخۆدەگرێت، کەڕێژەی(22٪) پێك دەهێنێت .

لەبەرامبەردا گروپی (60- 66)،کە گروپی بەساڵاچووان دەگرێتەوە تەنها (2) کەس دەگرێتەخۆو ڕێژەی (4٪) ی بەشداربووانی ڕاپرسی توێژینەوەکە پێك دەهێنێت، لەو گۆشەنیگایەوە بۆ توێژەران دەردەکەوێت کە زۆرترینی ئەوانەی فۆرمی ڕاپرسیان بەسەردا دابەشکراوە لەگروپی گەنجەکانن.

4– مشتە (عەینە) ی توێژنەوەکە لە ڕووی شوێنی نیشتەجێبوونەوە:

سەبارەت شوێنی نیشتەجێبوونی بەشداربووانی مشتە(عەینە) ی توێژینەوەکە، بەسەر هەردوو جوگرافیای (ناوشار) و (دەرەوەی شار) دادابەشبووە، ڕێژەی بەشداربووانی مشتەی توێژینەوەکە کەنیشتەجێی ناوشاری سلێمانین ،دەگاتە (38) بەشداربوو لەکۆی (50) بەشداربووی ڕاپرسی توێژینەوەکە لەسەر ئاستی سنوری پارێزگای سلێمانی،بەڵام (12) کەس لەمشتەی توێژینەوەکە لەدەرەوەی شاری سلێمانی نیشتەجێن،وەك لەخشتەی ژمارە (5) دا ڕوونکراوەتەوە:

خشتەی ژمارە (5): بەشداربووانی ڕاپرسی توێژینەوە لە ڕووی شوێنی نیشتەجێبونەوە

ژ	شوێن	دوبارە	ڕێژەیسەدی
1	ناوشار	38	٪ 76
2	دەرەوەیشار	12	٪ 24
کۆ		50	٪ 100

بەسەرنجدان لەخشتەی ژمارە(5) بۆ توێژەران ڕوونبوٚتەوە ،کە زۆرترین ڕێژەی بەشداربوونی ڕاپرسی توێژینەوەکە نیشتەجێی شاری سلێمانین کە ڕێژەیان دەگاتە(38) کەس لەکۆی (50) هاوڵاتی مشتەی توێژینەوەکە کە ڕێژەی (76٪) ی مشتە کە پێکدەهێنن، ئەمەش ئەوە دەردەخات ،کە هەرچەندە کە توێژەران بەشێوەی هەرەمەکی لەناو سنوری پارێزگای سلێمانیدا (لەناو شارو دەرەوەی شاردا) فۆرمیان دابەشکردووەبەڵام بەهۆی زۆری ڕێژەی دانیشتوانی ناوشارەوە زوربەی فۆرمەکان بەر ئەو هاوڵاتیانە کەوتوون ،کە نیشتەجێیی شاری سێمانین، لەبەرامبەردا ڕێژەی بەشداربووانی دەرەوەی شار تەنها (12) کەسەو (24٪) کۆی بەشداربووانی توێژینەوەکە پێك دەهێنن

ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print) PP:02-30
Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115 June/2017

ب_ پرسیارەتایبەتیەكانسەبارەتبەكەناڵەئاسمانییەكوردییەكانو هۆشیاریەنەتەوەیی :

1_ ئاستی سەیركردنی كەناڵە تەلەفیزیۆنیەكان:

سەرجەم بەشداربووانی راپرسی توێژینەوەكە ،كەژمارەیان (50) كەسە سەیری كەناڵە تەلەفیزیۆنیە ئاسمانیە كوردیەكان دەكەن ولەبەرامبەردا سەیرنەكردنی كەناڵە تەلەفیزیۆنیەكوردیەكان تەنها رێژەی (0) سفری وەرگرتووە، وەك لە خشتەی ژمارە(6) دا دەردەكەوێت :

خشتەی ژمارە(6) : ئایا سەیری كەناڵە تەلەفزیۆنیەكان دەكەیت؟

ژ	گۆڕاو	دووبارە	رێژەیسەدی
1	بەڵێ	50	٪ 100
2	نەخێر	0	٪ 0
	كۆ	50	٪ 100

بەوردبوونەوە لەخشتەی سەرەوە روون دەبێتەوە كەرێژەی (100 ٪) لەسەدا سەدی بەشداربووانی مشتەی توێژینەوەكە لەسنوری پارێزگای سلێمانیدا بینەری كەناڵە تەلەفیزیۆنیە ئاسمانیەكانن،ئەمەش ئاستی كاریگەری تەلەفیزیۆن لە سەرنجڕاكێشانی بینەرانیدادەردەخات ،هەروەها هاوسەنگی مشتەی توێژینەوەكە دەردەخات كەمشتەیەكی بینەری بەردەوامی تەلەفیزیۆنەو لەو روانگەوە راكانیان جێگەی بایەخە.

2_ئاستی سەیركردنی كەناڵە تەلەفیزۆنیە ئاسمانیەكانی پارتی كرێكارانی كوردستان لەلایەن مشتەی توێژینەوەكەوە :

ئاستی سەیركردنی كەناڵە تەلەفیزۆنیە ئاسمانیەكانی پارتی كرێكارانی كوردستان لەلایەن بەشداربووانی مشتەی توێژینەكەوە ئاستێكی بەرزە، لەو روانگەوە لەكۆی(50) كەس لەبەشداربووانی راپرسی توێژینەوەكە(46) كەس بینەری كەناڵە تەلەفیزیۆنیە ئاسمانیەكانی ئەو پارتەن، لەبەرامبەردا تەنها (4) كەس بینەری كەناڵە تەلەفیزیۆنیە ئاسمانیەكانی پارتی كرێكارانی كوردستان نین، وەك لەخشتەی ژمارە(7) دا دەردەكەوێت :

خشتەی ژمارە (7) ئایاسەیریكەناڵەتەلەفیزۆنیەئاسمانیەكانی STERK.TV)وRONAHI TV) دەكەیت؟

ژ	گۆڕاو	دوبارە	رێژەیسەدی
1	بەڵێ	46	٪ 92
2	نەخێر	4	٪ 8
	كۆ	50	٪ 100

بەتێڕامان لەخشتەی سەرەوە دەردەكەوێت ،كەلە(92٪)ی بەشداربوانی راپرسی توێژینەوەكە سەیری كەناڵە تەلەفیزۆنیە ئاسمانیەكانی پارتی كرێكارانی كوردستان دەكەن و لەبەرانبەریشدا (8٪) بەنەخێر وەلآمیان داوەتەوە و سەیركردنیان بۆ ئەو كەناڵانە رەتكردۆتەوە.

3- ئاستی سەیركردنی بەشداربوانی راپرسی توێژنەوەكە بۆ كەناڵە ئاسمانیەكانی(STERK.TV)و(RONAHI.TV) :

ئاستی سەیركردنی بینەران بۆ كەناڵی (STERK.TV)لە (3) ئاستی جیاوازداخۆیدەبینێتەوە ، لەو رووەوە لە كۆی (46) كەسی بینەری كەناڵە ئاسمانیەكانی پارتی كرێكارانی كوردستان، ئەوانەی بە (بەردەوام) ی سەیری كەناڵەكە دەكەن، ژمارەیان(33) كەسە ،لە بەرانبەردا ئەوانەی سەیری ئەم كەناڵە ئاسمانیە دەكەن بە شێوەیەكی (مام ناوەند) ژمارەیان تەنها (7)كەسە، لەكۆتاییدا تەنها (6) كەسیش (بەكەمی) سەیری كەناڵی ناوبراو دەكەن .

ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print) PP:02-30
Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115 June/2017

پەیوەست بەسەیرکردنی کەناڵی ئاسمانی (RONAHI. TV) یشەوە، بەهەمان شێوە لەکۆی (46) بینەری کەناڵە ئاسمانییەکان(27) کەس بەشێوەیەکی (بەردەوام) بینەری ئەم کەناڵەیە و (11) کەسی تریش بەشێوەیەکی مام ناوەند سەیری دەکەن و (8)کەسیش (بەکەمی) سەیری دەکەن، هەروەك لە خشتەی ژمارە (8) دا روونكراوەتەوە.

خشتەی ژمارە (8): ئایاسەیریکەناڵەتەلەفیزیۆنیەئاسمانیەکانی (STERK.TV) و (RONAHI.TV) ئەکەیت؟

ژ	گۆڕاو	STERK.TV	ڕێژەیسەدی	RONAHI.TV	ڕێژەیسەدی
1	بەردەوام	33	٪ 71.7	27	٪ 58.7
2	مامناوەند	7	٪ 15.2	11	٪ 23.9
3	بەکەمی	6	٪ 13.1	8	٪ 17.4
کۆ		46	٪ 100	46	٪ 100

بەوردبوونەوە لەخشتەی پێشوو بۆ توێژەران دەردەکەوێت ،کەلەکۆی (46) کەس لەوانەی سەیری کەناڵە تەلەفیزیۆنیەکانی (p.k.k) ئەکەن (33) کەس بە ڕێژەی (71.7) بە (بەردەوامی) سەیری کەناڵی ئاسمانی (STERK.TV) و(27) کەسیش کە ریژەی (58.7٪) ی بینەرانی کەناڵەکانی ئەو پارتە پێك دەهێنێت بە (بەردەوامی) سەیری کەناڵی ئاسمانی(RONAHI.TV) دەکەن ، ئەمەش ڕێژەیەکی بەرزە بۆسەیرکردنی بەردەوامی ئەم دووکەناڵە لەلایەن بینەرانی کەناڵە ئاسمانیەکانی (p.k.k)بەگشتی، لەبەرانبەردا ڕێژەی (بەکەمی) سەیرکردن بۆ (STERK.TV) تەنها ڕێژەی (13.1٪)وە بۆ (RONAHI.TV) یش ڕێژەی (17.4 ٪) پێکدەهێنیت کە ڕێژەیکی نزمە و ئەمەش نیشانەی پڕ بینەری ئەو دوو کەناڵە لەناو بینەرانی کەناڵە ئاسمانیەکانی پارتی کرێکارانی کوردستان دا بە گشتیدەردەخات .

4- بایەخی کەناڵە ئاسمانیەکانی (STERK.TV) و (RONAHI.TV) بە گفتوگۆکردنی بابەتەکانی هۆشیاری نەتەوەیی بە لەبەرچاوگرتنی تایبەتمەندی هەریەك لەپارچەکانی کوردستان:

سەبارەت بەڕۆڵی کەناڵە ئاسمانیەکانی (p.k.k)لە لەبەرچاوگرتنیتایبەتمەندیهەریەکلەپارچەکانیکوردستان لەمیانەی بایەخدان بە گفتوگۆکردنی بابەتەکانی هۆشیاری نەتەوەیی دا ،(18) کەس لەکۆی بینەری کەناڵە ئاسمانیەکانی (p.k.k) پێیان وایە کە ئەم دوو کەناڵە ئاسمانیە تایبەتمەندی پارچەکانی کوردستانیان لەبەرچاو گرتووە، لەبەرامبەردا (4) کەسیش پێیان وایە کە لەمیانەی بڵاوکردنەوەی بابەتەکانی هۆشیاری نەتەوەییدا تایبەتمەندی ئەو پارچانەیان لەبەرچاو نەگرتووە ،بەڵام زۆرینەی بینەرانی کەناڵە ئاسمانیەکانی ئەو پارتە ،کەژمارەیان دەگاتە (24) کەس پێیان وایە تاڕادەیەك تایبەتمەندی ئەو پارچانەیان لەبەرچاوگرتووە،هەروەك لە خشتەی ژمارە (9) دا روونكراوەتەوە.

خشتەی ژمارە(9): لەبەرچاوگرتنی تایبەتمەندی پارچەکانی کوردستان لەلایەن هەردوو کەناڵی ئاسمانی (STERK.TV) و (RONAHI.TV)لەمیانەی بایەخدانیان بە گفتوگۆکردنی بابەتەکانی هۆشیاری نەتەوەییدا .

ژ	گۆڕاو	دووبارە	ڕێژەیسەدی
1	تایبەتمەندیپارچەکانیکوردستانیانلەبەرچاوگرتووە	18	٪ 39.1
2	تایبەتمەندیپارچەکانیکوردستانیانلەبەرچاونەگرتووە	4	٪ 8.7
3	تاڕادەیەکلەبەرچاویانگرتووە	24	٪ 52.2
کۆ		46	٪ 100

ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print)   PP:02-30
Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115   June/2017

بەورد بوونەوە لەخشتەی ژمارە (9) بۆتوێژەران دەرکەوت ،کەهەردوو کەناڵی (STERK.TV) و (RONAHI.TV) لەکاتی گفتوگۆکردنی بابەتەکانی هۆشیاری نەتەوەیدا تایبەتمەندی پارچەکانی کوردستانیان لەبەرچاو گرتووە، هەروەك کۆی خانەی یەکەم و سێیەمی خشتەکە پیشانیدەدا، کەرێژەی (91,3٪) بەشداربووان پێیان وایە کە تایبەتمەندی پارچەکانی تری کوردستانیان – بەتەواوی یاخود تاڕادەیەك – لەبەرچاوگرتووە،ئەمەش پشتڕاستی هەڵبژاردنی توێژەران دەکاتەوە بۆ ئەم دووکەناڵە ئاسمانیەی مشتەی توێژینەوەکە ،کە لەسەرەتادا یەکێك لە هۆکارەکانی هەڵبژاردنی ئەم دووکەناڵە ئاسمانیە بەمشتەی توێژینەوەکە لەناو کەناڵە تەلەفیزیونیە ئاسمانیەکوردیەکاندا لەدیدی توێژەرانەوەئەوەبوو،کە پەیامەکانی ئەم دووکەناڵە ئاسمانیە تایبەت نییە بە پارچەیەکی کوردستان و شێوەزارێکی دیاریکراوی کوردی، بەڵکو وەك یەك بایەخ بەڕووماڵکردنی تێکڕای ڕووداوەکانی سەرجەم پارچەکانی کوردستان دەدەن وەك ئەرکێکی میدیایی و پیشەیی و نەتەوەیی خۆیان، لە ڕوانگەی ئەو ئەنجامەوەدەردەکەوێت ،کە پەیامەکانیانپێچەوانەی ڕەوشی سیاسی و ئابوری و ئاسایشی هەرێمی کوردستان نییە و تایبەتمەندی ئەم پارچەیەی کوردستانیشیان لەبەرچاو گرتووە.

5– ڕەچاوکردنی کەناڵە ئاسمانیەکانی (STERK.TV) و (RONAHI.TV) بۆ شوێنی نیشتەجێ بوونی مشتە (عەینە)ی توێژینەوەکە.

کەناڵە ئاسمانیەکانی (STERK.TV)و(RONAHI.TV) لەمیانەی بایەخدانیان بەبلاوکردنەوەی هۆشیاری نەتەوەییدا زیاتر جەخت لەسەر گەیاندنی پەیامەکانیان بە هاولاتیانی (شارنشین)دەکەنەوە ، لەم ڕوانگەیەوە(33) کەس لەکۆی (46) بینەری کەناڵەکان ،ئەوەیان دووپاتکردۆتەوە لەبەرامبەردا تەنها (6) کەس پێیان وایە ئەم دوو کەناڵە ئاسمانیە جەختیان لەسەر هاولاتیانی (گوندنشین) لەبەرنامە نەتەوەییەکانیاندا کردۆتەوە .

خشتەی ژمارە(10): ئایا کەناڵە ئاسمانیەکانی (STERK.TV) و (RONAHI.TV) لە بایەخ پێدانیان بە بلاو کردنەوەی هۆشیاری نەتەوەییدا زیاتر جەخت دەکەنەوە لەسەر ڕۆشنبیرکردنی هاولاتیانی شارنشین یاخود هاولاتیانی گوندنشین ؟

ژ	گۆڕاو	دووبارە	ڕێژەیسەدی
1	هاولاتیانیشارنشین	33	٪ 71.7
2	هاولاتیانیگوندنشین	6	٪ 13
3	هەردوکیان	7	٪ 15.3
کۆ		46	٪ 100

بەسەرنجدان لەخشتەی سەرەوە بۆ توێژەران ڕووندەبێتەوە،کە بایەخدانی هەردوو کەناڵی ئاسمانی (STERK.TV) و RONAHI.TV) بەگەیاندنی پەیامەکانیان لە بارەی هۆشیاری نەتەوەییەوە بۆ هاوولاتیانی (شارنشین)بەرێژەی(71,7٪) لەئاستێکی بالآدایە ،لەبەرامبەردا جەختکردنەوەی ئەو دووکەناڵە ئاسمانیە بۆ گەیاندنی پەیامەکانیان لە هۆشیاری نەتەوەیی بە هاولاتیانی (گوندنشین) تەنها(13٪)ی بەرکەوتووە،ئەمەش ئەوە دەردەخات کەپەیامی هەردوو کەناڵی ئاسمانی ناوبراو زیاتر پەیامێکی شاریانەیە وکەمتر بایەخ بەجوڵاندنی هەست و هۆشی نەتەوەیی گوندنشینان دەدات .

6-ڕۆڵی کەناڵەئاسمانیەکانی(STERK.TV) و (RONAHI.TV) لەبلاوکردنەوەی ڕۆشنبیری نەتەوەیی و بەشداری لە پەروەردەکردنی هاولاتیەکی هۆشیار بەرانبەر پرسینەتەوەکەی:

ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print)   PP:02-30
Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115   June/2017

ڕای مشتەی توێژینەوەكە سەبارەت بەڕۆڵی میدیایی كەناڵەئاسمانیەكانی(STERK.TV) و (RONAHI.TV)لە بلاۆكردنەوەی ڕۆشنبیری نەتەوەیی وبەشداری لەپەروەردەكردنی هاوولاَتیەكی هۆشیار بەرانبەر پرسی نەتەوەكەی خۆی لە چەند وەلامێكدا دەبینێتەوە، لەو ڕووەوە (14) كەس ڕایان وایە ڕۆڵێكی (زۆرباش) یان هەبووە، هاوكات (13) بەشداربووی تر پێیان وایە ڕۆڵیان (تاڕادەیەك باش) بووە لەو بوارەدا، لە پلەی سیەمیشدا ڕۆڵی(باش) بۆتە هەلَبژاردەی (11) بەشداربووی تر، لە كۆتایشدا (8) كەس ئاماژەیان بە ئەوەكردووە،كە ئەو دوو كەناڵە ناوبراوە لەبواری ئاماژەپێدراوداڕۆڵێكی (لاواز) یان هەیە.

خشتەی11: ڕۆڵیكەناڵەئاسمانیەكانی(STERK.TV) و(RONAHI.TV) لەبلاۆكردنەوەی ڕۆشنبیری نەتەوەیی و بەشداری لە پەروەردەكردنی هاوولاَتیەكی هۆشیار بەرانبەر پرسی نەتەوەكەی چۆندەبینیت؟

ژ	گۆڕاو	دووبارە	ڕێژەیسەدی
1	زۆرباش	14	٪ 30.4
2	باش	11	٪ 24
3	تاڕادەیەك	13	٪ 28.3
4	لاواز	8	٪ 17.8
كۆ		46	٪ 100

بە تێڕوانینی توێژەران بۆ ئەنجامەكانی خشتەی ژمارە(11) دەردەكەوێت: هەردوو كەناڵی ئاسمانی(STERK.TV) و (RONAHI.TV) لە بواری بلاۆكردنەوەیڕۆشنبیری و هۆشیاری نەتەوەیی وبەشداریان لە پەروەردەكردنیهاولاَتیەكیهۆشیارو بە ئاگا دالەهەمبەر دۆزو كێشەی میللەتەكەی خاوەن ڕولێكی ئەرێنی بەرچاون ، لەم ڕووەوە كۆی خانەكانی یەكەم دووەم كە دەكاتە (54.4٪) ی بینەرانی كەناڵە ئاسمانیەكانی پارتی كریكارانی كوردستان پشت ڕاستی ئەوە دەكەنەوە، ئەمەش بۆ پلان و سیاسەتی ڕاگەیاندنی كەناڵەكە بە پلەی یەكەمدەگەڕێتەوە .

7- ڕۆڵی كەناڵەئاسمانیەكانی (STERK.TV) و (RONAHI.TV)لەبایەخپیدان بە مێژووی نەتەوایەتی كورد وقۆناغە جیاوازەكانی و ڕوونكردنەوەی چەمكی خەباتی نەتەوایەتی لەسەردەمی بالاَ دەستبوونی جیهانگیریدا .

بەشداربووانی ڕاپرسی توێژینەوەكە لەهەمبەر ڕۆلی كەناڵەئاسمانیەكانی (STERK.TV) و(RONAHI.TV) لەبایەخ دانیان بە مێژووینەتەوایەتیكورد وقۆناغەجیاوازەكانی و ڕوونكردنەوەی چەمكی خەباتی نەتەوایەتی ل سەردەمی بالاَ دەست بوونی جیهانگیری دالە چەند پۆلێنیكی جیاوازدا ڕای خویان خستۆتە ڕوو ، لەو سونگەوە (19) كەس ڕایان وایە ڕۆڵیان (تاڕادەیەك) باشبووە، هاوكات ژمارەی ئەوانەی پێیان وایە ڕولیان (زۆرباش)ە (17)بەشداربووی ڕاپرسی توێژینەوەكەن، لەپلەی سێیەمیشدا (10) كەس پشتڕاستی ڕۆڵی (باش) ی هەردوو كەناڵی ناوبراویان كردۆتەوە.

خشتەی(12) : ڕۆڵی كەناڵەئاسمانیەكانی(STERK.TV) و (RONAHI.TV) چۆن دەبینیت لە بایەخپێدان بە مێژووینەتەوایەتیكورد وقوناغە جیاوازەكانی و خەباتینەتەوایەتیلەسەردەمیبالاَدەستبوونیجیهانگیریدا؟

ژ	گۆڕاو	دوبارە	ڕێژەیسەدی
1	زۆرباش	17	٪ 37
2	باش	10	٪ 21.7
3	تاڕادەیەك	19	٪ 41.3
كۆ		46	٪ 100

توێژەران بە وردبونەوەیان لەئەنجامەكانی خشتەی ژمارە(12) بۆیان ڕوونبۆوەكە هەردوو كەناڵی ئاسمانی (STERK.TV) و(RONAHI.TV) لەپلانی بەرنامەكانیاندا بایەخیان بە مێژووی نەتەوایەتی كورد وقۆناغە جیاوازەكانی و ڕوونكردنەوەی چەمكی

ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print) PP:02-30
Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115 June/2017

خەباتی نەتەوایەتی لە سەردەمی بالادەستبوونی جیهانگیریدا داوە، لەو ڕوانگەوە ڕێژەی (٪58.7) کە کۆی هەردوو خانەی (باش) و(زۆر باش)ە پشتڕاستی ئەو ڕۆڵە ئەرێنیەی ئەو دوو کەناڵەیان لە بواری ئاماژەپێدراوداکردوتەوە.

ئەمەش ئەوە دەردەخات ،کەهەڵدانەوەی لاپەڕەکانی مێژووی نەتەوایەتی کورد لەتێکرای قۆناغەجیاوازەکاندا وئاشناکردنی بینەران بە گشتی و نەوەی نویٔ بە تایبەتی بەو مێژووە بەشێکە لە هۆشیاری نەتەوایەتی ،کە هەردوو کەناڵی مشتەی توێژینەوەکە کاری لە سەر دەکەن، هاوکات لەدیدی توێژەرانەوە شیکردنەوەی چەمکی خەباتی نەتەوایەتی لە ئێستادا گرنگی بەرچاوی هەیەبەتایبەت لەم سەردەمەدا ،کە بەهۆی هەژمونی جیهانگیریەوە گۆڕانکاری بەسەر نەتەوەو خەباتی نەتەوایەتیدا هاتووەو بەریەککەوتن و ململانیٔ لەنێوان خەباتی نەتەوایەتی و جیهانگیریدا دروست بووە، لەو ڕەوشەدا کارکردنی هەردوو کەناڵی تەلەفیزیۆنی ئاسمانی مشتەی توێژینەوەکە لەسەر ئەو پرسە بە ئاراستەی بایەخدانیان بە هۆشیاری نەتەوایەتیخالێکی ئەرینیی هەردوو کەناڵی ئاسمانیە.

8- ڕۆڵی کەناڵەئاسمانیەکانی(STERK.TV) و (RONAHI.TV) لەئاراستەکردنی هاولاتیانی کوردستان بۆ هێنانەدی خواستە نەتەوەییەکانی: (ئۆتۆنۆمی،فیدرالی،کۆنفیدرالی،مافی چارەیخۆنوسین و دامەزراندنی دەوڵەتی کوردی):دەربارەی ڕۆڵی هەردوو کەناڵی ئاماژەپێکراوی سەرەوە لەهاندانی هاوولاتیانی کوردستان بۆهێنانەدی خواستە نەتەوایەتیەکانی وەکو (ئۆتۆنۆمی،فیدرالی کۆنفیدرالی،مافی چارەی خۆنوسین و دامەزراندنی دەوڵەتی کوردی) بەشداربووانی مشتەی توێژینەوەکە ڕای خۆیان لە چەند ئاستێکدا خستۆتەڕوو، لەو گۆشەنیگایەوە، لەکۆی (46) بینەری کەناڵە ئاسمانیەکانی پارتی کریکارانی کوردستان (29) کەس ئاماژەیان بە ئەوە کردووە،کە ڕۆڵی ئەم دووکەناڵە ئاسمانیە لەو بوارەدا ڕۆڵێکی لاوازو (کەم)ەو لە پلەی یەکەمدایە، لەپلەی دووەمیشدا (9) کەس پێیان وایە ڕۆڵی هەردووکەناڵی ئاسمانی ناوبراو لەو بوارەدا(تارادەیەك) باش بوە، لە کۆتاییدا تەنها (8) بەشداربووی ڕاپرسی توێژینەوەکە گەشبین بوون بە ڕۆڵی ئەو دووکەناڵە ئاسمانیە وڕایان وابووە ،کە ڕۆڵێکی (زۆر) یان هەیە لە ئاراستەکردنی هاوولاتیانی کوردستان بۆ هێنانەدی خواستە نەتەوایەتیەکانیان.

خشتەی13: تاچەند کەناڵە ئاسمانیەکانی (STERK.TV) و (RONAHI.TV) ڕۆلیان لە ئاراستەکردنی هاولاتیانی کوردستان بۆ هێنانەدی خواستە نەتەوایەتیەکانی وەکو (ئۆتۆنۆمی ، فیدرالیکۆنفیدرالی ، ماڤ چارەی خۆنوسین و دامەزراندنی دەوڵەتی کوردی) هەبووە؟

ژ	گۆڕاو	دووبارە	ڕێژەیسەدی
1	زۆر	8	٪ 17.3
2	کەم	29	٪63
3	تارادەیەك	9	٪19,7
کۆ		46	٪ 100

توێژەران بە وردبینیەوەو تێرامان لەو دەرئەنجامە نەرێنیەی ،کەلە(٪63) ی بەشداربووانی توێژینەوەکەڕایان وایە هەردووکەناڵی ئاسمانی(STERK.TV) و (RONAHI.TV) ڕۆڵیان لەئاراستە کردنی هاولاتیانی کوردستان بۆ هێنانەدی خواستەنەتەوایەتیەکانی وەکو (ئۆتۆنۆمی، فیدرالی، کۆنفیدرالی، ماڤ چارەی خۆنوسین ودامەزراندنی دەوڵەتی کوردی) لاوازو (کەم)ە، ئەمەش بە ڕای توێژەران بۆ کەم بایەخدانی هەردوو کەناڵی ئاسمانی بەو بوارە گرنگەی ژیانی گەلی کوردستان دەگەڕێتەوە،هۆکاری ئەم کەم بایەخدانەشیان بەوبوارە بەشێکی دەگەڕێتەوەبۆ ئەوەی ،کەئەم دوو کەناڵە ئاسمانیەو" تەنانەت (پارتی کرێکارانی کوردستان) یش وەك پارتێکی

ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print) PP:02-30
Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115 June/2017

سیاسیی خاوەنداری ئەم دوو کەناڵە تەلەفیزیۆنیە ئاسمانیە، کار بۆ چەسپاندنی چەمکی (نەتەوەی دیموکراتیك) دەکەن وەك شوێنگرەوە _ بدیل _ یێك بۆ (دەوڵەتی نەتەوەیی یان دەوڵەت نەتەوە".[50] .

مەبەستیان لە چەمکی (نەتەوەی دیموکراتیك) ئەوەیە ،کە دەکرێت نەتەوەیەك دەوڵەتی نەتەوەیشی نەبێت و دیموکراتیانە خۆی رێکبخات هەرلە گەرەك و گوند و شاروچکەیەکەوە تاکو شارو هەرێم و کەنتونێك خۆرێبەری بۆخۆیان رابگەیەنن ،بەبێ لەبەرچاو گرتنی ئەوەی کەلەژێر سەروەری چ دەوڵەتێکی نادیموکراتی دانپێنراودا دەژین، مەبەستیانە بە بەرخودانی بەردەوام وا بکەن ئەو دەوڵەتە سەردەستە مل بۆ خۆرێبەری دیموکراتیانەی نەتەوەی کورد بدات[51].

9- رۆڵی کەناڵەئاسمانیەکانی(STERK.TV) و (RONAHI.TV) لەدروستکردن و قولکردنەوەی گیانی ئینتما بو نەتەوە لای هاولاتی کورد؛زۆرینەی بەشداربوونی مشتەی توێژینەوەکە ،کە ژمارەیان دەگاتە (27) کەس رایان وایەکە کەناڵەئاسمانیە کانی(STERK.TV) و (RONAHI.TV)رۆڵێکی (زۆر) یان لەدروستکردن و قولکردنەوەیگیانی ئینتمابۆنەتەوەلایهاووڵاتیکورد،هەبووە لەبەرانبەدا کەمینەیەك ،کە ژمارەیان تەنها (8) کەسە، پێیان وایە لەو بوارەدا هەردووکەناڵی ناوبراو رۆڵێکی (کەم) یان هەبووە،هەروەك گروپێکی تریش کە ژمارەیان(11) کەسە تێروانینیان وایەکە هەردوو کەناڵی ئاسمانی ناوبراو (تارادەیەك) رۆڵیان لەدروستکردن و قولکردنەوەیگیانی ئینتمابۆنەتەوەلایهاولاتیکوردهەبووە ،هەروەك خشتەی ژمارە (14) ئەو زانیاریانەی روونکردوتەوە:

خشتەیژمارە (14): تاچەند کەناڵەئاسمانیەکانی(STERK.TV) و(RONAHI.TV) رۆڵیان لە دروستکردن و قولکردنەوەیگیانی ئینتمابۆنەتەوەلایهاولاتیکوردهەبووە ؟

ژ	گۆڕاو	دوبارە	رێژەیسەدی
1	زۆر	27	٪ 58.7
2	کەم	8	٪ 17.4
3	تارادەیەك	11	٪ 23.9
کۆ		46	٪ 100

توێژەران لە میانەی سەرنجدانیان لە خشتەی ژمارە (14) دا بۆیان روونبۆتەوە ،کە: رۆڵی هەردوو کەناڵی ئاسمانی ناوبراو لەدروستکردن و قولکردنەوەیگیانی ئینتمابۆنەتەوەلایهاولاتیکورد لەئاستێکی بەرزو بەرچاودایە و ئاماژەی رێژەی (58.7 ٪) ی رای بەشداربووان لەو بارەوە لەبەرانبەر بوونی تەنها رێژەی (17.4 ٪) رای پێچەوانەدا، نیشانەی بایەخپێدانی هەردوو کەناڵیئاسمانی(STERK.TV) و (RONAHI.TV) یە بە بابەتی ئینتیماو قولکردنەوەی گیانی ئینتماو خۆشەویستی نیشتمان لە هزرو بیری هاولاتیانی کورد دا.

توێژەران ئەم بایەخەی هەردوو کەناڵی تەلەفیزیۆنی ئاسمانی مشتەی توێژینەوەکە بەدروستکردنی ئینتماو گەشەپێدانی لە هزری بینەرانی کوردستاندا بەبنەمایەکی گرنگی هۆشیاری نەتەوایەتی دەبینن،هاوکات بەپێویستیەکی بنەرەتی ئەم قۆناغەی خەباتی نەتەوایەتی نەتەوەی کوردیشی دەزانن، هاوکات ئەو ئەنجامە ئاماژە پێدراوەی سەرەوەش گەواهیدەری ئەو راستیەیەکە هەردوو کەناڵی ناوبراو تێروانینێکی نەتەوەیی بەسەر رومال و پەخشی بەرنامەکانیاندازاڵە ولەپلانی میدیاییاندا بابەتی ئینتماو کارکردن

[50]-نەجیبە قەرەداغی، هەمان سەرچاوەی پێشوو.

[51]هەمان سەرچاوە.

ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print) PP:02-30
Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115 June/2017

لەسەردروستکردنی خۆشەویستی و دڵسۆزی بۆ نەتەوەی کورد لە پلەی باڵای ریزبەندی بایەخپێدانەکانیاندایە، ئەمەش بەخاڵێکی ئەرێنیی هەردووکەناڵیئاسمانی ناوبراو لە هەمبەر بەجێهێنانی ئەرکی هۆشیاری بەخشینی نەتەوەییاندادەژمێردرێت.

پێنجەم: ئەنجام وپێشنیاز وراسپاردەی توێژینەوەکە:

أ–ئەنجامی توێژینەوەکە:

أ– بۆتوێژەران روونبۆوە ،کە ئاستی سەیرکردنی مشتەی جەماوەریسنوری پاریزگای سلێمانی بو کەناڵەتەلەفیزیۆنیەئاسمانیەکانی) STERK.TVو RONAHI TV) ئاستیکی زۆر بەرزە.

ب–توێژەران گەیشتن بەو ئەنجامەکەی ،کەهەردوو کەناڵی ئاسمانی(STERK.TV) و (RONAHI.TV) لە بڵاوکردنەوەی رۆشنبیری نەتەوەیی وبەشداری لە پەروەردەکردنی هاووڵاتیەکی هۆشیار داله هەمبەردۆزو کیشەی میللەتەکەی خاوەن رۆڵێکی باش و بەرچاون.

ج3– توێژەران بۆیان روون بۆتەوە،کە هەردوو کەناڵی ئاسمانی (STERK.TV) و (RONAHI.TV) تاڕادەیەك رۆڵیانلە بایەخدان بە مێژووی نەتەوایەتی کورد ودەرخستنی ویستگەو قۆناغە جۆر بەجۆرەکانی و رۆشنکردنەوەی چەمکی خەباتی نەتەوایەتی لە سەردەمی هەژموونی جیهانگیریداهەبووە .

د–توێژەران بۆیان دەرکەوت ،کەهەردووکەناڵی ئاسمانی (STERK.TV) و (RONAHI.TV) خاوەن رۆڵێکی نەرێنی و لاوازنلەئاراستەکردنیهاوڵاتیانیکوردستانبۆهێنانەدیخواستەنەتەوایەتیەکانیوەکو(ئۆتۆنۆمی،فیدراڵی،کۆنفیدراڵی،مافیچارەیخۆنوسینودا مەزراندنیدەوڵەتیکوردی) دا.

هـ– توێژەران گەیشتن بەو ئەنجامەی ،کە هەردوو کەناڵی ئاسمانی (STERK.TV) و (RONAHI.TV) خاوەن رۆڵێکی باش و بەرچاون لەدروستکردن و قوڵکردنەوەیگیانی پابەندێتی بۆنەتەوەو نیشتمان لە هزرو بیری هاووڵاتیانی کورد دا.

و– توێژەران گەیشتن بەو ئەنجامەی ،کەهەردوو کەناڵی (STERK.TV) و (RONAHI.TV) لەکاتی گفتوگۆکردنی بابەتەکانی هۆشیاری نەتەوەییدا تایبەتمەندی پارچەکانی کوردستانیان تاڕادەیەك لەبەرچاوگرتووە.

ح– توێژەران بەو دەرئەنجامە گەیشتن کەهەردوو کەناڵی ئاسمانی (STERK.TV) و (RONAHI.TV) لەمیانەی بایەخدانیان بەبڵاوکردنەوەی هۆشیاری نەتەوەیی زیاتر جەخت لەسەر گەیاندنی پەیامەکانیان بە هاوڵاتیانی (شارنشین) دەکەنەوە، ئەمەش ئەوە دەردەخات ،کە پەیام و بەرنامەکانیان زیاتر پەیامێکی شاریانەیە و بایەخیان لە جوڵاندنی هەست و هۆشی نەتەوەیی گوندنشینان و خەڵکانی ناوچەکانی دەرەوەی شارەکاندا لە ئاستێکی لاوازدایە.

2– پێشنیازی توێژینەوەکە:توێژەران دوای ئەنجامدانی ئەم توێژینەوەیە، چەند پێشنیازێکیان لەلا گەڵاڵە بووە، دەیخەنەروو بۆ هەردووکەناڵی مشتەی توێژینەوەکە،تاوەکو بتوانن لەمەودوا کاری لەسەر بکەن:

أ–توێژەران پێشنیاز ئەکەن بۆهەردووکەناڵیئاسمانی مشتەی توێژینەوەکە، لەمیانەی بلاوکردنەوەی پەیامە نەتەوەییەکانیاندا زیاتر جەخت بکەنەوە لە سەر جوڵاندنی هەست و هۆشی نەتەوەیی هاوڵاتیانی گوندنشین وبایەخی زیاتر بەهۆشیارکردنەوەیان لە مەڕ پرسی نەتەوەیی بەگشتیبدەن.

ب _توێژەران پیشنیازی ئەوە دەخەنە بەردەم هەردوو کەناڵی ئاسمانی مشتەی توێژینەوەکە کە بایەخی زیاتر بە ئاراستەکردنی بینەرانی کوردستان بۆ هێنانەدی خواستە نەتەوەییەکانیان بدەن ،کە باڵاترینیان (مافی چارەی خۆنوسین ودەوڵەتی نەتەوەیی) یە وەك چەترێك بۆ نەتەوەی کورد.

PP:02-30 ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print)
June/2017 Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115

ج _ پێشنیازێکی تری توێژەران بۆ کەناڵەکانی مشتەی توێژینەوەکە ئەوەیەکەزیاتر بێنە ناو خەڵك و بێلایەنانە و بابەتیانە رووماڵی رووداوەکانی هەرچوارپارچەی کوردستان بکەن،هەروەها رووبەرێك لەنێوان خۆیان و پارتەکەیاندا بۆسەربەخۆیی میدیایی وروماڵکردنی خەمەکانی خەڵك بهێڵنەوەو بەتەنها کار لەسەر هەواڵ و کاروچالاکی پارتەکانی نزیك لە خۆیان نەکەن.

د_ توێژەران پیشنیار دەکەن ،کە هەموودەزگاکانی ڕاگەیاندنی حزبی و ئەهلی لەکوردسناندا بەرنامەو بایەخەکانیان لە بواری هۆشیاری نەتەوەییدا زیاتر بکەن و مێژووی ڕابردووی نەتەوەی کورد بە نەوەی نوێ زیاتر ئاشنا بکەن.

3-**ڕاسپاردەی توێژینەوەکە:**لەئەنجامی ئەم توێژینەوەیەوە ،کەلەسەر دوو کەناڵی ئاسمانی پارتی کرێکارانی کوردستان ئەنجامدراوە، توێژەران بەپێویستی دەزانن چەند ڕاسپاردەیەك بۆ توێژەرانی داهاتوو بخەنەڕوو:

أ- توێژەران بە پێویستی دەزانن ،کە توێژەرانی داهاتوو رابسپێرن بە ئەنجامدانی توێژینەوە لەسەر کاریگەری میدیای کوردی لە باشوری کوردستان لە هەمبەر هۆشیاری نەتەوایەتی و پرسی نەتەوەیی کوردی بە گشتی.

ب- توێژەرانی ئەم توێژینەوەیە توێژەرانی دواتر رادەسپێرن ،کە توێژینەوە لەبارەی تێروانینی پارتی کرێکارانی کوردستان بۆ ریفراندوم ودەوڵەتی نەتەوەییکوردییەکەن.

ج- توێژەران بەپێویستی دەزانن کە توێژەران لە داهاتوودا توێژینەوەی زانستی لەبارەی سیستەمی (نەتەوەی دیموکراتیك) ئەنجام بدەن ،کە لەکاتی ئێستادا (پارتی کرێکارانی کوردستان) وەك سیستەمێکی نوێی سیاسی و چارەسەری پرسی کورد کاری لەسەر دەکات.

د- توێژەران بە گونجاوی دەزانن کە توێژینەوە لەسەر ڕۆڵی ڕاگەیاندنی (خوێنراو، بیستراو، بینراو، ئەلیکترونی)ی پارتی کرێکارانی کوردستان بکرێت ،تاکو زیاتر ڕۆشنایی بخرێتەسەر ڕۆڵییان لەکایە جیاوازەکانداو روونتر بکرێتەوە، ئەمەش لەو روانگەوە، کەتاکو ئێستا توێژینەوەی لەبارەوە نەکراوە.

شەشەم:لیستی سەرچاوەکان

أ_ سەرچاوەکوردیەکان:

1-بیار مصطفى سيف الدين، کێشەی کورد لەپەیوەندییەکانی ئەمریکا _ تورکیا،وەرگێڕانی:سەمەد ئەحمەد،چاپی یەکەم،هەولێر،2009.

2-بەهادینئەحمەد،سەرەتایەکبۆمێژوویڕاگەیاندنیکوردی،خانەیبلاوکردنەوەیچوارچرا،زنجیرە (258) سلێمانی، 2010.

3- حەسەن جودی، مێژوویێك لەئاگر- نهێنی خۆڕاگری بزووتنەوەی ئاپۆچی،دیمانەیەك لەگەڵ (جەمیل بایك) دا، لەبلاوکراوەکانی (پ.چ.د.ك)،ب.س.

4- دیڤید ماکداوڵ،مێژووی هاوچەرخی کوردو:ئەبوبەکر خۆشناو،چ2،چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە،هەولێر،2005.

5- سعد ناجي جواد، پرسی نەتەوایەتی کورد،وەرگێڕانی:بەرزانی مەلاتەها،چاپخانەی سایە،سلێمانی،2009.

6- سەلام عەبدولکەریم عەبدوڵلا، پارتی کرێکارانی کوردستان (PKK) لەپەیوەندییە هەرێمیەکانی تورکیادا(1980-1999)،نامەیەکی دکتۆرایە،پێشکەشی بەشی مێژووی کۆلیژی زانستە مرۆڤایەتیەکانی زانکۆی سلێمانی کراوە،2014.

7-سامی شۆڕش،تورکیاو ئەوروپا- کورد لەوبازنەیەدا،چاپخانەی خانی،هەولێر،2005.

8- عەبدوڵلا ئۆج ئالان، بەرگریکردن لەگەلێك،و: لوقمان عەبدوڵلا، چاپخانەی رەنج، لەبلاوکراوەکانی مەکتەبی ڕاگەیاندنی (پ.چ.د.ك)،ب.ش،ب.س.

9- فۆئادتاهیرصادق،هۆشیاری، مطبعةالارشاد، بەغداد،1987.

10-کریس کۆچێرا، بزووتنەوەی نەتەوەی کوردوهیوای سەربەخۆیی،وەرگێڕانی لەفارسیەوە: ئەکرەمی میهرداد،بەرگی دووەم،سلێمانی 2003.

11-ماجدخەلیل،ڕێکخستنەسیاسیەکانیباکوریکوردستان(1960-1980)،چاپخانەیحاجیهاشم،هەولێر،2012.

12- مەکتەبی ناوەندی دیراسات وتوێژینەوەی (پ.د.ك)، پارتی کرێکارانی کوردستان و ڕۆڵی لەبزووتنەوەی ڕزگاری نەتەوایەتی کوردستاندا،چاپی یەکەم،لەبلاوکراوەکانی مەکتەبی ناوەندی دیراسات وتوێژینەوە،1996، دیراسەی ژمارە (10)

13-هاوکار محێدین جەلیل، دۆزی کورد لەتورکیا لەساڵانی(1980-1999) ،لەبلاوکراوەکانی ئەکادیمیای کوردی ،هەولێر،2012.

ISSN 2520-7377 (Online), ISSN 2520-5102 (Print) PP:02-30
Doi: http://dx.doi.org/10.25098/1.1.115 June/2017

14-هەڤاڵ جومعە، مێژووی پارتی کرێکارانی کوردستان،لەبڵاوکراوەکانی قوتابخانەی ناوەندی پارتی،ب.ش.ب.س.

ب- سەرچاوەعەرەبیەکان:

1- ابراهيم الداقوقي، اكراد تركيا،دار المدى للثقافة والنشر،سورية – دمشق،2003،ص297.

2-هنرى باركى وآخرون، القضية الكردية في تركيا،ت:هفال، مؤسسة موكرياني للبحوثوالنشر اربيل،2007.

3-حسن اسماعيل عبيد،الفضائيات وآثارهاعلى الاسرة والمجتمع، في بحوث وأوراق عمل المتلقي العربي بعنوان: أثر الفضايات على الأسرة العربية، شباط 2007،المنظمة العربية للتنمية الادارية،القاهرة، مصر،2007.

4-كرم شلبي، فن كتابة الراديو و التلفيزيون، دارالشروق، القاهرة ،بدون سنة الطبع.

5- ميخائيل م.جونتر،الاكراد ومستقبل تركيا،ت: سعاد محمود ابراهيم خضر،مركز كردستان للدراسات الاستراتيجية،السليمانية،2007.

6- المبادئ الاساسية لحزب عمال كردستان، اللجنة المركزية لحزب العمال الكردستاني.

7- ليل على مراد وآخرون،القضية الكردية في تركيا وتأثيرهاعلى دول الجوار،مركز الدراسات التركية،جامعة الموصل،1989.

8- رعد عبدالجليل مصطفى الخليل،صراع الاستيعاب و الانفصال،دراسة تجربة (الحزب العمال الكردستاني) في تركيا، الوحدة الوطنية ومشكلةلاقليات في لعالم الثالث،مركز دراسات العالم الثالث،كلية العلوم السياسية،جامعة بغداد،مطبعة التعليم العالي في الموصل،1989.

ج- سەرچاوە ئینگلیزیەکان:

-□David Romanos, The Kurdish nationalist movement, opportunity ,mobilization and Identity, Cambridge university press,2006.

د- سایتی ئینتەرنێت:

Daily News, 9/7/2016 - 1History of PKK in Turkey , www.

2- موقع منتديات كواليتى ، مفهوم الدور، ضمن الموقع :

http:// movies. Yahoo.com .2016/7/18 :تأريخ الزيارة ،

3- زهديالداوودي،نشوءالوعيالقوميوتطورهعندالكورد، ضمن الموقع :

http://www.ahewar.org/debat/show.art.asp?aid=281211، تأريخ الزيارة:7/22/□□□□.

هـ-چاوپێکەوتنەکان:

-□ سەردارستار، چالاکوانی سیاسی،چاوپێکەوتنی توێژەران لەگەڵیدا، بەرواری چاوپێکەوتن: □□□□/□□/□□،سلێمانی.

-□ کاروان ئیبراهیم ،ڕۆژنامەنوسی نزیك لە پارتی کرێکارانی کوردستان،چاوپێکەوتنی توێژەران لەگەڵیدا،بەرواری چاوپێکەوتن:□□□□/□/□□ ، سلێمانی.

-□ نەجیبە قەرەداغی، ڕۆژنامەوان لە کەناڵی ئاسمانی (ستێرك تیڤی) ، چاوپێکەوتنی توێژەران لەگەڵیدا،بەرواری چاوپێکەوتن: □/□□/□□□□ ، سلێمانی

-□ هەندرین فەرەج هەورامی، ڕۆژنامەوان لە کەناڵی ئاسمانی (روناهی تیڤی)، چاوپێکەوتنی توێژەران لەگەڵیدا، بەرواری چاوپێکەوتن: □□□□/□/□□ ، سلێمانی.